

# ኤግጋተ ኤግዚኦብሔር

አሳታሚ

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን  
ማኅበረ ቅዱሳን

አዘጋጅ :- ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ሺኖዳ 3ኛ

ተርጓሚ :- ቀሲስ አሸቱ ታደሰ

2005 ዓ.ም

©ማኅበረ ቅዱሳን ጳጳሩ ፡፱፡፱

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው  
ALL RIGHTS RESERVED

ይህ መጽሐፍ  
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን  
ማኅበረ ቅዱሳን  
ኤዲቶሪያል ቦርድ ታይቶ ታርሞ ተስተካክሎ የተፈቀደ ነው።

አድራሻ፡-

በኢ/አ/ተ/ቤ/ክ  
ማኅበረ ቅዱሳን  
ፖ.ሳ.ቁ 80078  
አዲስ አበባ  
ኢትዮጵያ

Email:- lemat@eotc-mkidusan.org  
Website:- www.eotc-mkidusan.org

# ማውጫ

ርዕስ

ገጽ

|                           |    |
|---------------------------|----|
| 1. ይዘት                    | 1  |
| 2. ማጠቃለያ                  | 3  |
| <b>ክፍል አንድ</b>            |    |
| 3. ስለ አመርቱ ትእዛዛት          | 4  |
| 4. ስለ ትእዛዛት አስፈላጊነት       | 5  |
| 5. በቁጥር አሥር በለመሆናቸው       | 7  |
| 6. ስለ ሁለቱ ጽላት             | 9  |
| 7. ስለ አስታዋሽነታቸው           | 11 |
| ሀ. አትግደል                  | 11 |
| ለ. አታመግዝር                 | 11 |
| ሐ. አትበረት                  | 12 |
| መ. መመገት                   | 12 |
| ሠ. ሰንበትን ግንዘር             | 13 |
| <b>ክፍል ሁለት</b>            |    |
| 8. የመጀመሪያ ትእዛዛት           | 17 |
| ከእኔ በቂር ሌሎች አግልለክት አይሁንልህ | 22 |
| 9. የተተረጎሙ ምሳሌ ከአንተ አታድርግ  | 40 |
| <b>ክፍል ሦስት</b>            |    |
| 10. ሁለተኛ ትእዛዛት            |    |
| የአገዛዝነት ስርዓት              |    |
| ስም በስም አትጥራ               | 42 |
| <b>ክፍል አራት</b>            |    |
| 11. ሦስተኛ ትእዛዛት            |    |
| የሰንበትን ቀን ትቀድሰው ዘንድ አስብ   | 69 |

NSA 4201

|    |                          |     |
|----|--------------------------|-----|
| 12 | አራተኛ ትእዛዝ                |     |
|    | «አባተኛ እናትህን አክብር»        | 91  |
|    | <u>ክፍል ስድስት</u>          |     |
| 13 | እምስተኛ ትእዛዝ               |     |
|    | «አትገደል»                  | 130 |
|    | <u>ክፍል ሰባት</u>           |     |
| 14 | ሰድስተኛ ትእዛዝ               |     |
|    | «አታመንዝር»                 | 148 |
|    | <u>ክፍል ስምንት</u>          |     |
| 15 | ሰባተኛ ትእዛዝ                |     |
|    | «አትበረት»                  | 171 |
|    | <u>ክፍል ዘጠኝ</u>           |     |
| 16 | ስምንተኛ ትእዛዝ               |     |
|    | «በባልገደራህ ላይ በሐሰት አትመስክር» | 182 |
|    | <u>ክፍል አሥር</u>           |     |
| 17 | ዘጠነኛ ትእዛዝ                |     |
|    | «በባልገደራህ ቤት አትመኝ»        | 190 |
|    | <u>ክፍል አሥራ አንድ</u>       |     |
| 18 | አሥረኛ ትእዛዝ                |     |
|    | «በባልገደራህን እንደ ራስህ ውደድ»   | 196 |
|    | <u>ክፍል አሥራ ሁለት</u>       |     |
| 19 | «ሕግተ ወንጌል»               | 203 |
|    | <u>ክፍል አሥራ ሦስት</u>       |     |
| 20 | ገጠቃለያ                    | 210 |

**መግቢያ**

ሕገ የጊሎን ቃል የአለቃ ዚላኝወደ ስድራ መዝገብ ቃላት በቀመ-  
 የተወሰነየተጸፈ ሥርዓት፣ገጽፈገጽ የጊዮክዝዝግጽፈገጽ (ጊዘአዘአ) አታፈርጉ  
 የጊሎን በግላት ፈጽሞ፡፡ በዚህ ያዩ መሠረት በአገሪቱ የተለያዩ አስገዳጅ  
 ወይም የአለቃ ባሕርይ በግሎ አገጋት መሠረትነት ላይ ተወርደው የጊዘ ወይም  
 የጊዮክዝዝግጽ ለገደ አዘላ በግሎን ያስታውሳል፡፡ ይህ አገላጅ ወይም የአለቃ ባሕር-  
 ደ ያለው ትእዛዝ ፈጥሮ በግሎ ወይም በግሎ ለሰጥ የጊዮክ መሆኑን መዘጋጋት  
 አይቻል፡፡ ለዚህም ሕገ ስንላ የተጻፈውን ብቻ ሳይሆን ያለተጻፈን - በቃልና በላ-  
 ግሎ የጊዘፈሰበትን ግሎ የጊዮክፈሰቃል መሆኑን ግስተዋል ይገባል፡፡ በዚህ ውስጥ  
 በላግሮ የጊዘፈሰበት ያልገኘው ሰው በተፈጥሮ ባሕርይ የተነሣ ግንግ ሳያዝነው  
 የጊዘፈሰበትና የጊዮክፈሰበት አገጋት ለሰጥ ያገኘው፡፡

የሰው ልጆች ልባፊ የሆነች ዘላለማዊ ለምሳክ ልዑል እንዲለብሁር በውጉ ከፈጠረበት ጊዜ ጀምሮ በሥርዓትና በሕግ እንዲመራ አድርጎታል። ለአለባጣና ሥርዓት አባጅቶ ሥራውን የጀመረው እንዲለብሁር ከፈጠረው ፍጥረት ሁሉ ከሕግና ሥርዓት ትውፍ የሆነ አንድ አንጻ አንጻግ ለአላቀደምና ለሁሉም እንደየወጉ የሚመራበት፣ የሚገናኝበት፣ የሚመጣበትና የሚገኝ ፍጥረት ሥርዓት ሠርቶለታል፤ ይህ ሕግና ሥርዓት በተለይ በሰው ልጅ ዘንድ በለቡና የተቀረጸበታል የተነገረ ወይም የተጻፈ ሊሆን ይችላል። በዚህ መልኩ ሕግና ሥርዓትን በሰው ልቡና ከመቅረዱ እንግዳ በታላቁ በሰውና በደራሲዎች በመስጠት የሕግ ባለቤትና ምትቅ የሆነው ልዑል ለምሳክ በሰውነት የተለያዩ ሕግጋትን ለሰው ልጆች ገልጿል። ከዚህ በመነሣት ሕግ የሚለውን ቃል ብለውና የተቀረጸበታል የተነገረበደራሲዎች የወረረ ለግድረግ የግዝግ ከግድረግ በመከላከል ባሕርይ ያለውን በግልት ለንጉሳለን። እንግዳለን። የእንዲለብሁር ሕግ ከግልጽ ከእንዲለብሁር ፈቃድ የማይሰጥ በቃል እንዲለብሁር የተነገረበልንዲለብሁር የተሰጠ፣ በእርሱ የታዘዘ አምላካዊ ድንጋጌ ነው። ይህም ባይታወቅ እንዲለብሁር የሚወደውን እርሱ የሚደባበርበትን ሁሉ በአለምርሳዊው አገትተው በላባሞው ለውግተው በመሥራት በትድበና ዘግናት ቀደምት እውነተኛእንዲለብሁር በቃል ብዙ እየተናገረባቸው ያወጣቸውን በመፈለግ ለትድበና የበቀትንና በግብዝ ድር በዘላት ቀርጾ የበቀቱንን ሕግ በሥራ ላይ በጥንታ ለድድቅ የታደሙትን ትላባን ለገባቸውንን ዜና መዋለል በግጥናት የምናረጋግጠው እውነት ነው።

በዚህ መሃል የእግዚአብሔር እና በሦስት ዘመናት ለነበሩት የሰው ልጆች የአዲሰውት የሚኖሩ እንዲሁ የተለዩ የአገራችን ሁሉ በሦስት ወገን ተከፈለዋል። በአባጥ ልቦና ዘመን በነበሩት ለሰው የተለየ የአገራችን እና ለጥጥ ልቦና ዘመን የነበሩት የሚኖሩት በአባጥ ልቦና ዘመን። በዘመናዊ ወገን ልቦና ዘመን የሚኖሩት ሆኑ። በዚህ የክፍያት እና እግዚአብሔርን በሦስት ክፍል ጥየት ይገኛል።

1. 27 AUG
2. 27 AUG
3. 27 AUG

21405

ሕገ ልዑፍ ከአግዚአብሔር ዘንድ ለሰው በተገተ ተፈጥሮ የተሰጠው የሥራጭራው ሕግ ነው። ይህም በሰው ገሊና ተደር በልብናውም ተቀርጾ ከሰውነቱ ጋርም ተዋሕዶ የሚኖር፤ ሁሉንም ደንብተለማኝነትን ነገር እንዲሠራ ብዙ የሆነውን ግን እንዲጠፋና እንዲተው እንዲበዘውም የሚያስገባለብላቸውን ቅዳስ ፈቃድ የሚገልጥና የሚያሳስቡ ነው። ይህ ሕግ የጽሕፈት ሙሴያዎችን የገደባ ነው። ያከንያቱም በልብ በሰላማት ፋይ የተራሰበ በመሆኑ ነው። ጸሐፊውን አግዚአብሔር ነው። ሕገ ልዑፍ በቅዱሳን ሙላክነት ዘንድ የተጠና ስለሆነ ከተፈጥሮአዊው ጀምሮ እስከ አሁን ሕላተ ለጠጠም ለሕዝባችንም ለደለወችም እንቅ ይኖራል እንጂ። ሰውም እንደ እነዚህ ገዥ ነው። ሙላክነት የደግግተን ሁውቆና ጠብቆ ፈጣሪውን በመፍራትና በግምላክ እንዲኖር ነበር የተፈጠረው። ሄኖ.19+22። እንገዲህ ሕገ ልዑፍ በው በእለክና ጠገኔው በውቆ አግዚአብሔርን በግምላክ የፈጣሪውንም ፈቃድ በመፈለግ የጥረበትና የሚኖርበት ሕግ ነው። ሮሜ.12+12-13።

የሕገ መንግሥት ከተጻፉበት ከ1400 ዓ.ዓ. በፊት የነበሩት ቀደምት አባቶች ሁሉ እግዚአብሔርን አገልግለው መንገዳቸውንም ከእርሱ ጋር በግርግር ጥሩ ጥንካሬ ያደራጁን ለመባል የበቀት በሕገ ልቦና መሪነት በተገለጠላቸው ሥርዓተ አምልኮ እንተው በመገኘታቸው ነው። በዚያ ዘመን በሰ አምልኮት እግዚአብሔርም ሆነ ስለ አፈጻጸሙ ሥርዓት በፈጸሟ የተጻፈ ወይም የተነገረ ሕግ አልነበረም። ይህን እንጂ እነዚህ ቀደምት አባቶች ለእግዚአብሔር ባሕርይ በሚገባ ሥርዓተ አምልኮ ይኖሩና የተለያዩ መንፈሳዊ ያን አገልግሎቶችን በእግዚአብሔር ፊት ይፈጽሙ ነበር። ለምሳሌ ሥርዓተ መሥዋዕት ጌታ ሆኖ የተሰጠው ከክርስቶስ ላይነት በፊት ከ1400 ዓ.ዓ. አካባቢ ጀምሮ ሲሆን ከዚህ ዘመን ላይነት ዚህ ዓመታት አስተዳዋ የለባቸው ልጆች የሆኑት አዲሱን ቃላት ለእግዚአብሔር መሥዋዕት እንደላቀረቡ መጽሐፍ ይነገራል። ዘፍ.4+3-5። ከእነርሱ በፊት አባቶች ይሆናቸው ዘንድ መሥዋዕት ቢለየ ያዩት ሰው አልነበረም። መሥዋዕት የሚቀርበት የተሰጠ ሥርዓትም አልነበረም። አዲሱን ቃላት ለእግዚአብሔር መሥዋዕት ጥቅረብ መልካም መሆኑን ያስተግራቸው ግንም ሳይኖር ያወቁት በሕገ ልቦና ነው። ዳድቆ ግንም መሠረታዊ እንደ ለዚያው ከእነሱትና ከእነሹና ከወገናቸው ገራሽ የሆኑትን መርጦ ለእግዚአብሔር መሥዋዕት እንደላቀረቡ ተጽፏል። ይህን ያደረገው ከሕግ ልቦና የተነሣ ነው እንጂ በዚያ ዘመን በእዚህ የመሥዋዕት አቀራረብ የተወራ ሕግ አልነበረም። ዘፍ.8+20። ከዚህም ሌላ ዳድቆ እባታችን አብርሃምና ያዕቆብም ለእግዚአብሔር አሥራት ያመጡ እንደነበር ተጽፎ ይገኛል። ይህም ሕግ ባልተሰጠበት ዘመን በተግባር ተፈጽሞ መገኘቱ ከሕግ ልቦና የተነሣ መሆኑ የሚያጠራጥር አይደለም። ዘፍ.14+20። ዘፍ.28+20-22። በዚህ ዓይነትም ሕግ ልቦና ከሌለም ጀምሮ አሁን ድረ ዘመን በነበሩት አባቶቻችን ዘንድ ተሠርተዋል። ገዚህ መሠረትም በሕገ ልቦና እየተመራ ፈጣሪነታቸውን ዐውቀው በአምልኮ እንተው ፈቃዱን እየፈጸሙ ለመንፈሳዊ ክብር የበቁና ቅድስናን ገንዘብ ለድርጊት ወደፊት ሥራ ለመጥፋት የቻሉ ለወጡ ባሕሮች ናቸው። በዚያው መጠን ዲግሪ በተፈጥሮ የተሰጣቸውንና ይልቁናቸው የተቀረጹትን ሕግ ተጠቅመው ፈጣሪነታቸውን ወደ ግዕዝ በአምልኮታቸው ወደ መጠመድ መድረስ የተሳናቸውና ከተፈጠሩበት ዓላማ + እግዚአብሔርን በጥያሐድ በግመስገን ከመጥር-የመጠና የወደቁ ባሕሮች ናቸው። እነዚህ በሕገ ልቦና መጥር አትቀላቸው ጠባቂ እንደሌለው በግ በሞት መገንድ የሚቅበዘዘዙትን ፍጥረታቱን ቢያያቸው በሰ ለዘገላቸው ሕግ ረዳት ለድርጊት ሰጣቸው። ሰው በሕገ ልቦና እየተመራ ወደድንበት ሊደርስ ባለመቻሉ በሕገ እየተመራ ወደ መጻን እንዲደርስ ጠባቂና አጋዥ ይሆነው ዘንድ ሕግ ለራትን ሠራለት።

**ሕገ ለራት:-**

ሕገ ለራት እግዚአብሔር በዚያው ሙሉ ለግካሃነት ሕዝብ እሥራኤል እንዲመሩበት የተሰጠ ሕግ ነው። ሕገ ለራት በሚባልበት ጊዜ ከሕገ ልቦና በተጨማሪ ሰውን ወደ ድንበት ለግድረስ የተሰጠ ሕግጋትን የሚያጠቃልል ነው። ይህም ግለት በዘመን ለራት በቃል በመናገርና በጽሑፍ በመቅረጽ እግዚአብሔር በዚያው ለግካሃነት ለሕዝቡ የሰጣቸውን ሁሉ የሚመለከት ነው። በተለይ ግን በሰ ሕገ ለራት በሚነገርበት ጊዜ በጽላተ ሕግ ተቀርጸው ለዚያው ሙሉ የተሰጡትን አሠርቶች ትላላሃት የሚያመለክት ነው። ዘፍ.20+1-17። የዚህ መጽሐፍ ዓላማም በሰ እነዚህ ሕግጋት ለራት በመተንተን ጥቅረብ ስለሆነ በእዚህ ክፍል በበሬው መጽሐፍ አላስፈለገም።

**ሕገ ወንጌል:-**

ሕገ ወንጌል በሐዲስ ዚያን ዘመን በጌታችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የተሰጠ ሕግጋትን የሚያጠቃልል ነው። እነዚህም አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዘመን ሥጋዊው ያስተግራቸው ሕግጋት ናቸው። እነዚህም ስድስቱ ሕግጋት ወንጌል በመባል የሚታወቁ ሲሆኑ ዝርዝራቸውንና ስለ እነርሱም ያለውን የቤተ ክርስቲያን ትምህርት በዚህ መጽሐፍ የመጪ ዘ ክፍል በአጭሩ እንመለከታለን።

# ክፍል አንድ

## ስለ አሠርቱ ትእዛዛት በጠቅላላው

# ክፍል አንድ

ስለ አሠርቱ ትእዛዛት በጠቅላላው

ሀ. በእግዚአብሔርና በሰው ልጆች መካከል የተደረጉ ኪዳናት ስለመሆናቸው፡

እነዚህ አሠርቱ ትእዛዛት ለቀደምት አበው የተሰጡ ቢሆኑም ከእኛ በፊት የነበሩት እንደ አደረጉት ሁሉ በዚህ ዘመን የምንገኝ ክርስቲያኖችም እምላካችንን እየሰሰ ክርስቶስና ደቀመዛሙርቱ ካስተማሩት የክርስትና ትምህርት ጋር በማጣመርና በማዋሐድ እንድንመራባቸውና እንድንጠቀምባቸው የተደነገጉ ናቸው። ከሁሉ አስቀድሞ ደግሞ አሠርቱ ትእዛዛት በእግዚአብሔርና በሰው መካከል የተደረጉ ኪዳናት መሆናቸውን ማስተዋል ይገባል። ነቢዩ እግዚአብሔር ሙሴ ይህንኑ ለሕዝቡ ሲናገር አሠርቱን ትእዛዛት በመጥቀስ «እምላካችን እግዚአብሔር በኮሬብ ከእኛ ጋር ቃል ኪዳን አደረገ። እግዚአብሔር ዛሬ በዚህ ባሕይወት ካለነው ከእኛ ከሁላችን ጋር እንጂ ከአባቶቻችን ጋር ብቻ ይህችን ቃል ኪዳን አላደረገም።» በማለት አስገንዝቧል። ዘጸ.5+2-3። ይህም እነዚህ ኪዳናት በየዘመኑ የነበሩትንና አሁንም ያሉትን ሕዝብ እግዚአብሔር ሁሉ የሚመለከቱ መሆናቸውን የሚያስረዳ ነው። እነዚህ ኪዳናትም በጽላተ ሕጉ የተጻፉ ናቸው። ዘጸ.5+22።

እነዚህ አሠርቱ ትእዛዛት የተቀረጹባቸው ወይም የተጻፉባቸው ጽላትም «የቃል ኪዳን ጽላት» ይባላሉ። ዘጸ.

9+11። እነዚህ አሠርቱ ትእዛዛት የተጻፉበት መጽሐፍም «የቃል ኪዳን መጽሐፍ» ተብሏል። ኢያ.1÷7። ይህም እግዚአብሔር ከሰው ልጆች ጋር የገባው ቃል ኪዳን የተቀረጸባቸው ጽላት፤ የእግዚአብሔር ቃል ኪዳን የተጻፈበት መጽሐፍ ማለት ነው። ስለሆነም የእግዚአብሔር ትእዛዛት በእኛና በእርሱ መካከል እኛ እግዚአብሔርን ባመንን /ባመለከን/ ጊዜ የተመሠረተ ቃል ኪዳኖች ናቸው።

እምላካችን እግዚአብሔር እነዚህን ቃል ኪዳናት ከእኛ ጋር ያደረገው የእርሱን አስፈሪነት በሚገልጡ አስደንጋጭ ሁኔታዎች ነበር። እግዚአብሔር አሠርቱን ትእዛዛት በሰጠ ጊዜ ተራራው ይናወጥ ነበር፤ የሲና ተራራ ሁሉ ይጠስ ነበር፤ ከእርሱም እንደ እቶን ጢስ ያለ ጢስ ይወጣ ነበር። ዘጸ.19+16-19። ሐዋርያው ቅዱስ ዳውሎስም «ሙሴም፡- እጅግ እፈራለሁ እንቀጠተማለሁ እስኪል ድረስ የሚታየው እጅግ የሚያስፈራ ነበረ፤» በማለት ሁኔታውን ገልጦታል። ልብ.12+21። ይህም የእግዚአብሔር ትእዛዛት ምን ያህል አስፈሪና ሰዎች ሁሉ ሊያከብሯቸውና ሊፈጽሟቸው የሚገቡ መሆናቸውን የሚያስረዳ ነው።

ለ. ስለ ትእዛዛቱ አስፈላጊነት

እነዚህ ትእዛዛት የተሰጡት በእግዚአብሔር ከመሆኑም በላይ በራሱ /በእግዚአብሔር/ አንደበት የተነገሩ ናቸው። ዘጸ.20+1። ይህ በራሱ አስፈላጊና ጠቃሚ መሆናቸውን የሚያመለክት ነው። እግዚአብሔር ለሰው ከሰጠው ነገር አንድ ስንኳ የማይጠቅም የለም፤ እርሱ በባሕርዩ ቅዱስ እንደሆነ ሁሉ የሰው ልጆችም ወደ ቅድስናው መቅደስ እንድንገባ ስለሚሻ የሚሰጠን ሁሉ ሕግም ቢሆን ትእዛዛም ቢሆን ራሳችንን ወደእርሱ እንድናቀርብበት ነውና ጠቃሚ ነው። እርሱም ደግሞ አስቀድሞ «እኔ እግዚአብሔር እምላካችሁ ቅዱስ ነኝና እናንተም ቅዱሳን ሁኑ።» በማለት ለሙሴ ነገሮት ነበር። ዘጸ.19+2። ስለዚህም ነው ሰውን ወደቅድስናው መቅደስ ለማድረስ የተሰጡ ናቸው የተባለው።

እነዚህ ትእዛዛት በእግዚአብሔር ጣቶች የተጻፉ መሆናቸውና በጽላተ ሕጉ ላይ ተቀርጸው ለነቢዩ ሙሴ መሰጠታቸው አስፈላጊና ጠቃሚነት መሆናቸውን የሚያመለክት ነው። ዘጸ.9+10። በመጽሐፍ እንደተገለጠው ነቢዩ ሙሴ ከተራራው የተነገረውን የእግዚአብሔርን ሕግ ተቀብሎ ከወረደ በኋላ ከተራራው በታች የሚቃጠል መሥዋዕት የደገነንትም መሥዋዕት አቅርቦ ደሙን ወስዶ በሕዝቡ ላይ ረጪው። በመቀጠልም «በዚህ ቃል ሁሉ እግዚአብሔር ከእናንተ ጋር ያደረገውን የቃል ኪዳን ደም እነሆ» በማለት መናገሩ የእነዚህን ትእዛዛት አስፈላጊነትና ጠቃሚነት በይበልጥ የሚያረጋግጥ ነው። ዘጸ.24+4-10።

እነዚህ አሠርቱ ትእዛዛት አስፈላጊና ጠቃሚ ባይሆኑ ኖሮ በፈጣሪነት በእግዚአብሔርና በወዳጁ በሙሴ እጅ ከእንድ ጊዜ በላይ በመደጋገም ባልተጻፉም ነበር። ለምሳሌ በዘጸአት 20+1-17 እና በዘጸአት 5+6-21 ተመዝግበዋል። የምናገኘው በቂ መረጃ ይሆናል። እግዚአብሔር ሁላት ጊዜ ጽፏቸዋል፤ የመጀመሪያው ነቢዩ ሙሴ በሰበራቸው ሁላት ጽላት ላይ ሲሆን ለሁለተኛ ጊዜ ደግሞ ነቢዩ ሙሴ በመጀመሪያዎቹ ዓይነት በድጋሚ በቀረጸቸው ጽላት ላይ ነው። ዘጸ.10+4-1። ዘጸ.34+1

የእነዚህ ትእዛዛት ለሰው መሰጠት የእግዚአብሔር ቅዱስ ፈቃድም ጭምር ነው። በሌላም በኩል እነዚህ ትእዛዛት ከፈቃድ እግዚአብሔር ውጭ እንዳንሆንና ከኃጢአት እንድንድንባቸው፤ ከጠላት ሰይጣንም እንድንጠበቅባቸው የተሰጡ የእግዚአብሔር አምላካችን ስጦታዎች ናቸው። በቅዱስ መጽሐፍም የተጻፈው ሁሉ እኛ እንግርበትና እንታረምበት እንጠቀምበትም ዘንድ የተጻፈ ስለሆነ የእነዚህ ትእዛዛት ዓላማም ይኸው ነው።

ይህ ሁሉ እንግዲህ የእነዚህን ትእዛዛት አስፈላጊነት የሚያስገነዝብ በመሆኑ እኛም ጠቃሚነታቸውን እንዲሁም የእግዚአብሔር ስጦታዎች መሆናቸውን በመረዳት ራሳችንን ወደ እግዚአብሔር ለማቅረብና የእግዚአብሔርን ጸጋ ገንዘብ ለማድረግ የሕይወት መመሪያዎቻችን አድርገን ልንከተላቸውና በተግባርም ልንፈጽማቸው ያስፈልጋል።

## ሐ. በቁጥር አሥር ስለመሆናቸው

አሥር ቁጥር የምሉዕነት ምሳሌና መግለጫ ነው። እነዚህ አሠርቱ ትእዛዛትም በአሥር ቁጥር መወሰናቸው ምሉዕ መሆናቸውን ማለትም ሁሉን የሚያጠቃልሉ ሕግጋትና ትእዛዛትን በውስጣቸው ያካተቱ መሆናቸውን የሚገልጥ ነው። ሕግጋትና ትእዛዛት ሁሉ በእነዚህ አሥር ትእዛዛት የሚጠቃልሉ ናቸው።

የቁጥራቸው በአሥር መወሰን ምሉዕን ትእዛዛት መሆናቸውን የሚያስረዳ ስለመሆኑ የተወሰኑ ምሳሌዎችን እንመለከታለን።

**የአሥሩ ደናግል ምሳሌ፡-** ማቴ.25+1። በዚህ ምሳሌ መሠረት «አሥር» በመላው ዓለም የሚኖሩ የሰው ልጆችን የሚያመለክት ነው። ይህም የጻድቃንና የኃጥኣን ሁሉ ምሳሌ ነው። ጌታቸው እስኪመጣ ድረስ ነግደውና አትርፈው እንዲጠብቁት አሥር ምናን የተሰጣቸው ባሪያዎችም ቁጥራቸው ወይም ብዛታቸው አሥር ነበር። ሉቃ.19+13። ንግድ የተባለው ምግባር ትሩፋት ሲሆን እነዚህ አሥር ባሪያዎች ደግሞ የሰው ልጆች ሁሉ ምሳሌ ናቸው። ጌታውም የእግዚአብሔር ምሳሌ ነው። የሰው ሁሉ ሲባልም የጻድቃንና ኃጥኣን ሁሉ ማለት ነው። ከእነዚህም አሥር ባሪያዎች መካከል የፈተኛው ነግዶ ያተረፈው «ጌታ ሆይ! ምናንህ አሥር ምናን አተረፈ» ብሎ ለጌታው መለሰ። ሉቃ.19+17። ይህ ሰው በተሰጠው ችሎታ በሚገባ በመሥራት የተሰጠውን ኃላፊነት በብቃትና በአሸናፊነት የተወጣ ፍጹም ሆኖ እናገኘዋለን። የተሰጠውን ኃላፊነት በሚገባ በመወጣቱም ከጌታው የተቀበለው ዋጋ ፍጹም ነው። ጌታው «እንተ በላ ባሪያ! በጥቂት የታመንህ ስለሆንህ በአሥር ከተማዎች ላይ ሥልጣን ይሁንልህ» ሲል ፍጹም ዋጋ ሰጥቶታል።

የጠፋው ድሪም ምሳሌም አሥር ቁጥር የፍጹም ነገር መግለጫ መሆኑን የሚያመለክት ነው። በወንጌል የተጠ

እንደ ሕግ ዐዋቂ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ሊፈትነው ዝቶ «መምህር ሆይ+ ከሕግ ማንኛይቱ ትእዛዝ ታላቅ ናት? » ብሎ በጠየቀው ጊዜ ጌታም መልሶ «ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍስህም በፍጹም ሃሳብህም ውደድ፤ ታላቂቱና ፈተኛይቱ ትእዛዝ ይህች ናት። ሁለተኛይቱም ይህችን ትመሰላለች+አርሷም+ ባልገደራህን እንደራህ/ እንደ ነፍስህ/ ውደድ የምትለው ናት። አራትና ነቢያት በእነዚህ በሁለቱ ትእዛዛት ጸኑ። በእነዚህ በሁለቱ ትእዛዛት ሕጉም ነቢያትም ተሰቅለዋል» በማለት መልስ መስጠቱ ይህንኑ የሚያረጋግጥ ነው። ማቴ.22+35-40። ይህም ደግሞ የትእዛዛት ሁሉ መጀመሪያ ፍቅረ እግዚአብሔር የሚቀጥለውም ፍቅረ ሰብእ መሆኑን ግልጽ አድርጎ የሚያስረዳ ነው። በጽላቱ ላይ መጀመሪያ የተጻፉት ፍቅረ እግዚአብሔርን የሚመለከቱት ትእዛዛት መሆናቸው ወደ ሌሎች የተቀደሱ ተግባራት ሁሉ የሚመራና የሚያደርሰው እነዚህን በፍቅረ እግዚአብሔር ላይ የተመሠረቱ ትእዛዛት መፈጸም ነውና አስፈላጊነታቸውን የበለጠ ጉልህ ያደርገዋል። በሁለተኛ ደረጃ ፍቅረ ሰብእን የሚመለከቱት ትእዛዛት መጻፋቸው ፍቅረ ቤጽ ከፍቅረ እግዚአብሔር የሚገኘና ተከታይ መሆኑን የሚያመለክት ነው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ለደቀ መዛሙርቱ ባስተግረው ጸሎት /በእቡን ዘበሰማያት/ ላይ ተመሳሳይ የሆነ ቅደም ተከተልን አስተምሮናል። «አባታችን ሆይ በሰማያት የምትኖር፤ ስምህ ይቀደስ፤ መንግሥትህ ትምግ..... ፈቃድህ...ምድር ትሁን.....»ካል በኋላ የሚቀጥለው በሰዎች መካከል ያለውን ግንኙነት በተመለከተ የሚደረግ ጸሎት ሆኖ እናገኘዋለን። ማቴ. 6+9-14።

እንግዲህ እነዚህ ሁለቱ ጽላተ ሕግ ለሰው ልጆች መንፈሳዊ ሕይወት መሠረታዊ ጠቀሜታ ያላቸውን ሕግጋተ እግዚአብሔርን፤ ፍቅረ አምላክንና ፍቅረ ሰብእን በየገጻቸው የያዙ መሆናቸውን በግሰብ የሚገባቸውን ክብር መስጠት ይጠበቅብናል+ የሕገ እግዚአብሔር ሠሌዳዎች ናቸውና።

ሠ. ስለ አስታዋሽነታቸው

እነዚህ ትእዛዛት ምንም እንኳን በእግዚአብሔር ጥቶች የተጻፉና በጽላቱ ላይ የተቀረጹ ቢሆኑም ከጥንት ጀምሮ ግለትም ክንቢዩ ሙሴና ከጽላቱም አስቀድሞ በተግባር የነበሩ ናቸው። ቀድሞ በነበሩባቸው ዘመናት በጽሑፍ ያልሰፈሩ በመሆናቸው የተነሣ በኋላ ዘመን በሚሰጡት የተጻፉ ትእዛዛት እንዳይለወጡና ፈጽመው እንዳይረሱ፤ ዘወትርም እየታወሱ እንዲኖሩ እግዚአብሔር ለነቢዩ ሙሴ የሰጣቸው የቀደሙት ትእዛዛት ማስታወሻዎች ናቸው እንጂ እንግዳ ትእዛዛት አይደሉም።

ለምሳሌም የሚከተሉትን እንመልከት፡-

ሀ. ልትገደል-

ይህ ትእዛዝ በጽላቱ ሁለተኛው ክፍል ፍቅረ ሰብእን በሚመለከት ከተጻፉት መካከል አንዱ ሆኖ ከተቀረጸ በኋላ የታወቀ አዲስና ቀድሞ ያልነበረ እንግዳ አይደለም። ለሙሴ ከተሰጠ በኋላ ብቻ የታወቀ ቢሆን ኖሮ ቃየል ወንድሙ አቤልን በግፍ በመግደሉ እግዚአብሔር አምላክ በከባድ እርግግን ባልቀጣውም ነበር። ዘፍ.4+13። ይህ ምንግብም ትእዛዙ በጽላተ ሕጉ ላይ ከመቀረጹና በጽሑፍ ከመሰጠቱ በፊት ከሕገ ልቡና ዘመን ጀምሮ በሰዎች አእምሮ የሚታወቅ እንደነበር የሚያስረዳ ነው። በመሆኑም በሕገ ልቡና ቢሠራበት የነበረ የአእምሮ ሕግ ሆኖ የኖረ እንጂ አዲስ አይደለም።

ለ. ለታመንዝር፡-

ሰዎች ዝሙት ኃጢአት መሆኑን ያወቁት ከሙሴ ዘመን በኋላ ብቻ ነውን? ፈጽሞ አይደለም። ክንቢዩ እግዚአብሔር ሙሴ በፊት በመቶ በኳቆጠሩ ዓመታት ይቀድም

የነበረው ጸድቀ የሲፍ የጸጥፋራ ሚስት ለኃጢአት በጋ በዘችው ጊዜ «እንዴት ይህንን ትልቅ ክፉ ነገር አደርጋለሁ? በእግዚአብሔር ፊት እንዴት ኃጢአትን አሠራለሁ?» በማለት እምቢታውን መግለጡ ኃጢአት በተለይም ማመንዘርና ዝሙት በኃጢአትነቱ ከዘመነ ሙሴ በፊትም የሚታወቅ ለመሆኑ ግልጽ ማሰረጃ ነው። ዘፍ.39+9። እንዲሁም ደግሞ እግዚአብሔር አምላክ በጥፋት ውኃ ዓለምን የቀጣው የሰው ልጆች ለክፉ ሥራ የተገዙና ኃጢአተኞች በመሆናቸው ነው። ዘፍ.6+5-8። ዘፍ.7+19።

ሴኪም የያዕቆብን ሴት ልጅ ዲናን ባስነወራት ጊዜ የያዕቆብ ልጆች እጅግ አዘኑ፤ አምርረውም ተቆጡ «በእሥራኤል ላይ ስንፍናን አድርጓልና። የያዕቆብም ልጆች እንታቸውን ያስነወራትንና ያረከላትን የሴኪምን ሴት ሁሉ በዘበዙ፤ ወንዶችንም ሁሉ ገደሉ።» ዘፍ.34+5-19። ስለዚህ ተጽፈው ለነቢዩ ሙሴ ከተሰጡት ትእዛዛት በመቶዎች በሚቆጠሩ ዓመታት ቀደም ብሎ ዝሙትና አመንዝራነት እንደ ክፉ ሥራና ርክብት ይቆጠር የነበረ በመሆኑ አዲስ ትእዛዝ ለለመሆኑን በዚህ እናውቃለን።

ሐ. አትሰረት፡- መሰረት ክፉ ሥራ ወይም ኃጢአት እንደሆነ ቀደም ብሎ የሚታወቅ ለመሆኑ ያዕቆብ ከላባ ጋር ሲከራከርባቸው የነበሩት የተሰረቱ የላባ አማልክት ታሪክ በቂ ምስክር ነው። ዘፍ.31+30-39።

መ. መመኘት፡- ይህም ኃጢአት መሆኑን ከሙሴ በፊት ቀደም ብሎ ከነበረው ከኢዮብ ቃላት ለመረዳት ይቻላል። እርሱ «ከዓይኔ ጋር ቃል ኪዳን ገባሁ፤ እንግዲህ ቅንጅይቱን እንዴት እመለከታለሁ?» ብሎ የተናገረው ቃል ይህንኑ የሚያሰረዳ ነው። ሊዮ.31+1።

ሠ. ሰንበትን ማክበር፡- ይህም ከአሠርቱ ትእዛዛት መሰጠት በፊት የሚታወቅ ነው። እሥራኤል ከሰማይ የወረደላቸውን

መና እንዲለቅሙ በታዘዙ ጊዜ ሰንበትን እንዲያከብሩ ተነግረዋቸው ነበር። «እግዚአብሔርም የተናገረው ይህ ነው፤ ነገ እረፍት ለእግዚአብሔርም የተቀደሰ ሰንበት ነው።» ዘጸ.16+23-29። ከዚህም ይበልጥ ቀደም ብሎ እግዚአብሔር አምላክ ፍጥረቱን ከፈጣሪ በኋላ በሰባተኛው ቀን ማረፉ ሰንበትን ማክበር ቀድሞውኑ እንዲታወቅ ሥርዓት ለመሥራት ነበር። ይህም ሰንበትን ማክበር ከቀድሞ ጀምሮ ማለትም ከሙሴ በፊትም የሚታወቅ መሆኑን የሚያሰረዳ ነው። ዘፍ.2+2-3።

እንግዲህ አሠርቱ ትእዛዛት ተጽፈውና በጽላት ተቀርጸው ከመሰጠታቸው በፊት በሰዎች አእምሮና በልቦናቸውም ተቀርጸው ይሠራባቸው የነበሩ መሆናቸውን ለማሰረዳት ከላይ ያቀረብናቸው ምሳሌዎች በቂ ናቸው። ዋናው ነጥብ በእግዚአብሔር ጣቶች ተጽፈውና በጽላት ሕጉ ላይ ተቀርጸው ለነቢዩ ሙሴ የተሰጡት እነዚህ አሠርቱ ትእዛዛት ቀደም ብሎ የሚታወቁና በሕገ ልቡና አባቶቻችን እየፈጸሟቸው ኖረው ለጽድቅ የበቁባቸው መሆናቸውን ማወቅ ነው።

እነዚህ በእግዚአብሔር የተነገሩና በጣቶቹ የተጻፉት በጽላት ላይም ተቀርጸው ለነቢዩ ሙሴ የተሰጡት አሠርቱ ትእዛዛት በሰው ልጆችና በእግዚአብሔር መካከል የተደረገው የቃል ኪዳን ምልክቶች በመሆናቸው፤ የተመረቁቸውና ያከበራቸው በሕይወት ዘመኑም በተግባር የፈጸማቸው በረከትን፤ የናቃቸውና የሻራቸው ያልተመራባቸውም ሰው ደግሞ መርገምን የሚቀበልባቸው ናቸው። ስለዚህም አሠርቱ ትእዛዛት በእሥር ቁጥር የተወሰኑ ቢሆኑም በውስጣቸው የያዙት ምሥጢር እጅግ ሰፊ በመሆኑ እያንዳንዳቸውን በቅደም ተከተላቸው መሠረት መመርመርና መረዳት አስፈላጊ ነው።

በመሆኑም በሚቀጥሉት ክፍሎች አሠርቱን ትእዛዛት በመተንተንና ከክርስትና መሠረተ እምነት አንፃር የያዙትን ጥልቅ መንፈሳዊ ምሥጢር በመጮርመር እግዚአብሔር



አምላክ በእነርሱ አማካኝነት እንድንሠራ ያዘዘውንና እንዳንሠራ የከለከለውን በሚገባ ዐውቀን እንጠቀም ዘንድ በሰፊው እንማራለን።

በለእነዚህ አሥር ትእዛዛት እግዚአብሔር ሲወሣ መዘንጋት የሌለበት አንድ ጠቃሚ ነጥብ አለ። ይኸውም በቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ዘንድ በለእነዚህ አሥር ትእዛዛት ማንነት ያለው የአመለካከት ልዩነት ነው። ይህ ልዩነትም የሚያተኩረው በትእዛዛቱ ማንነትና በቁጥራቸው ላይ እንጂ በእያንዳንዱ ትእዛዛት ትርጓሜ አንፃር አለመሆኑን ግን ያስተውላል።

በዚሁ መሠረት የትእዛዛቱን ማንነት በተመለከተ እንዳንድ ሊቃውንት «የተቀረጸውን ምስል ለአንተ አታድርግ» የሚለውን /ዘጸ.20+5/ እንደ ሁለተኛ ትእዛዝ በመቆጠር እስከ «አትመኝ» ድረስ ያለውን ብቻ አሥር በማድረግ «ባልንጀራህን እንደራሱ ወደድ» /ዘሌ.19+18/ የሚለውን ከአሠርቱ ትእዛዛት ቁጥር ያስወጡታል። እነዚህ ሊቃውንት በዘጸ.5+22 «እግዚአብሔር በተራራው ላይ በእሳትና በደመናው በጨለማው ውስጥ ሆኖ በታላቅ ድምፅ እነዚህን ቃሎች ለገባኤችሁ ሁሉ ተናገረ፤ ምንም ምን አልጩም። በሁለቱም የድንጋይ /ጽዓት (ሠሌዳዎች) ላይ ጻፋቸው።» የሚለውን ምንባብ በመጥቀስና በሃይማኖት አበው ምዕራፍ 130 የተረጋገጠውን መሠረት በማድረግ አሠርቱ ትእዛዛት በዘጸ.20+1-21 የተዘረዘሩት ብቻ ናቸው በማለት ሃሳባቸውን ያጠናክራሉ።

ሌሎች ሊቃውንት ደግሞ «የተቀረጸውን ምስል ለአንተ አታድርግ» የሚለው «ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ» በሚለው የመጀመሪያው ትእዛዝ ውስጥ የሚጠቃለልና አምልኮን የሚመለከት በመሆኑ እንደተለየ ትእዛዝ ብቻው ሊቆጠር አይገባውም። በእነዚህ በዘሌ.19+18 የተጠቀሰው «ባልንጀራህን እንደራሱ ወደድ» የሚለው አሥረኛ ሆኖ መጨመር አለበት ይላሉ። ለዚህ ሃሳባቸውም በወንጌል ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሚያስተምርበት ጊዜ

ሳለተእዛዛት የተረጋገጠውን ጥያቄ ሲመልስ «ጌታ አምላክህን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍህ በፍጹም ሃሳብህ ውደድ /ፈጽመህ አምልከው/ ታላቂቱና ፊተኛይቱ ትእዛዝ ይህች ናት። ሁለተኛይቱም ይህችን ትመሰላለች፤ እርሷም ባልንጀራህን እንደራሱ ወደድ የምትለው ናት» በማለት መናገሩ ፍቅረ ሰብእን እንደ አንድ ዋነኛ ትእዛዝ በመቆጠሩ ነው በማለት ይከራከራሉ። ግቴ.22+35-40። በሁለቱም ወገን ከመጽሐፍ የተጠቀሱ ማስረጃዎች ቢቀርቡም ሁለቱንም ለመንቀፍ ባይቻል እንኳ እንዲሁ በመቀበል ከአንደኛው ወገን የተረጋገጠውን አቋም ለመደገፍ እንገደዳለን። ትእዛዛቱ አሥር ናቸው። አሥሩም ደግሞ የተለያዩ ምሥጢር ያላቸውና ጎንዳንዳቸውም በተለያዩ አርእስተ ጌዳዮች ላይ የተመሙ ናቸው። በዚህም ምክንያት በአንድ ተመሳሳይ በሆነ ገጽ ላይ የሚያተኩሩና በለአንድ ነገር የሚናገሩ ሃሳቦችን በአንድነት እጠቃልሉ ከመቀበል ይልቅ በተናጠል መመልከትና ሁለት ማድረግ ቁጥር ከማብዛት ሌላ በቀደመው ከተጠቀሰው የተለየ አዲስ ሃሳብን የሚጨምር ሊያደርገው አይችልም። «ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ» የሚለውን ትእዛዝ «የተቀረጸውን ምስል ለአንተ አታድርግ» አትስገድላቸው፤ አታምልካቸው። ከሚለው የሚለይበት እንዳችሁ ሀሳብ በሌለና ሁለቱም ሐረጎች አንድ አምላክ እግዚአብሔር ብቻ መናፋትና እርሱም ብቻ ሊመለከት የሚገባ መሆኑን የሚያስረዱ በመሆናቸው ተጠቃላለው እንደ አንድ ትእዛዝ መወሰድ/መቆጠር/ የሚገባቸው መሆኑን የዚህ መጽሐፍ ተርጓሚ ያምንበታል። ስለሆነም ሁለተኛውን የሊቃውንት ሃሳብ በመደገፍ የትእዛዛቱ ቁጥር /አሥርነታቸው/ በዘሌ.19+18 የተጠቀሰውን የሚያካትት መሆን አለበት የሚል አቋም በመያዝ የትእዛዛቱ ዝርዝር እንደሚከተለው ተርጋል።

1. «እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ። ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ።...የማናቸውንም ነገር ምሳሌ የተቀረጸውንም ምስል ለአንተ አታድርግ፤ አትስገድላቸው፤ አታምልካቸውም፤»

ዘጸ.20+2-6::

2. «የእግዚአብሔር የአምላክን ስም በከንቱ አትጥራ!»

ዘጸ. 20+7

3. «የሰንበትን ቀን ትቀድሰው ዘንድ አስብ::  
/አክብረውም/» ዘጸ.20+18::

4. «አባትህንና እናትህን አክብር!» ዘጸ.20+12::

5. «አትገደል::» ዘጸ.20+13::

6. «አታመንዝር::» ዘጸ.20+14::

7. «አትሰረት::» ዘጸ.20+15::

8. «በሐሰት አትመስክር::» ዘጸ.20+16::

9. «አትመኝ» ዘጸ.20+17::

10. «ባልንጀራህን እንደራህ ውደድ» ዘጸ.19+18::

አሠርቱ ትእዛዛት በመባል የሚታወቁትና በጽላተ ሕጉ ላይ በእግዚአብሔር ጣቶች የተቀረጹት /የተጻፉት/ የእግዚአብሔር ሕግ ድንጋጌዎች ከዚህ በላይ የተዘረዘሩት ናቸው:: ከዚህ በሚተሉት ክፍሎችም የእነዚህ ሕግጋትና ትእዛዛት ምሥጢራዊነት፣ ትርጓሜና ማብራሪያ በሰፊው የቀረበ ስለሆነ እንባብያን በማስተዋል እንዲመለከቱአቸውና ራሳቸውን በመመርመር እንዲጠቀሙባቸው ተጋብዟል::

# ክፍል ሁለት

## የመጀመሪያው ትእዛዝ

«ከግብፅ ምድር ከጣርነት ቤት ያወጣሁ እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ:: ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ:: ከጣይ በሰማይ ካለው ባታች በምድር ካለው ከምድርም በታች በውኃ ካለው ነገር የግናቸውንም ምሳሌ የተቀረጸውን ምስል ለአንተ አታድርግ:: አትበገድላቸው፤ አታዋልካቸውም::»

ዘጸ.20+2-6

ይህን የመጀመሪያውን ትእዛዝ በሚከተሉት ንዑሳን አርእስት በመከፋፈል እንመለከተዋለን::

## እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ

አምላካችንና ፈጣሪአችን እግዚአብሔር በፍጹም ቸር ነቁ የሚወደን መሆኑንና ማንነቱንም ጭምር «አምላካችሁ እግዚአብሔር እኔ ነኝ::» በማለት ገልጦልናል:: ብዙ ጊዜም ራሱን በተለያዩ መንገድ ለሰው ልጆች ገልጧል:: ለምሳሌም ለነዚህ ሙሴ «እኔ የአባትህ አምላክ የአብርሃም አምላክ የይስሐትም አምላክ የያዕቆብም አምላክ ነኝ» ብሎታል:: ዘጸ.3+6:: በዚህም በሙሴ አማካኝነት አምላክነቱን ለሕዝቡ ሁሉ ገልጧል:: ያደገረላቸውንም ቸርነት አስታውሶ ያንን የቸርነት ሥራ የወራሁላችሁ አምላካችሁ እኔ ነኝ በማለት በፍትህ ቋንቋ ማን መሆኑን ገልጠላቸው እንጂ «እኔ ሰማይንና

ምድርን በውስጧም ያለውን ሁሉ የፈጠርኩ እግዚአብሔር ነኝ። ወይም «እኔ ምንም ምን የሚሰነኝ የሌለ ልዑልና ኃያል አምላክ ነኝ። በማለት በሚያስፈራ ግርማው ራሱን የገለጠ አይደለም። ይልቅስ የሚረዳ፣ የሚያድን፣ ሰውን ወዳጅ፣ ሰውንም ከማፍቀሩ የተነሣ ከግብፅ ባርነት አሥራኤልን ያወጣ መሆኑን በመጥቀስ በቸርነቱ እንዲያውቁት ከፍትሩም የተነሣ እንዲወዱት ራሱን በዚህ መልክ ገለጠ።

እግዚአብሔር አምላክ ለሰው ልጆች ያለውን ፍትርና መልካም ሃሳብ እንዳይዘነጉ ዘወትር ሰዎችን ያስታውሳቸዋል። የእርሱን ፍትር ምሕረቱንና ቸርነቱን ባስታውሱ ጊዜ ደግሞ ይወዱታል። ስለፍጹም ፍትሩም ያፈቅሩታልና ስለዚህ አስቀድሞ ያደረገላቸውን ቸርነት በመንገር ራሱን ለሰዎች ገልጧል። አምላካችን ልዑል እግዚአብሔር ከሚያስፈራና ከሚያስደነግጥ ቃል ይልቅ ዘወትር በጆሮአችን የሚነገረን «እኔ ይህንንና ይህንን ከመሰለ ደዌ የፈጠኳችሁ፤ በዚህ ዓመት ያቀዳችሁትን እንድታከናውኑ የረዳኳችሁ፤ ከዚህ ወይም ደግሞ ከዚያ ቸግር ያወጣኳችሁ፤ ከመከራም የከለልኳችሁ፤ መልካሙን ሁሉ ያደረግሁላችሁ እግዚአብሔር አምላካችሁ እኔ ነኝ። በማለት ነው። በእነዚህ ሁሉ ምክንያቶች አስፈሪ ስለሆነ ሳይሆን ቸርና መሐሪ ስለመሆኑና ስለ አደረገልን የተቀደሰ ይቅርታው እንዳንረሳው ስለሚፈልገን ስለምንፈራው ሳይሆን ስለምንወደው እንድናስታውሰው ስለሚሻ አምላክነቱን በአደረገልን ቸርነት ገልጦልናል።

እኛ ከልግድ የተነሣ ዝንጉዎች ስለሆንን እግዚአብሔር አምላካችን ለእኛ ያለውን ፍትሩንና የሚያደርግልን እንዲሁም ያደረገልንን ቸርነቱን ያሳስበናል፤ ያስታውሰናል። በአብዛኛውም እግዚአብሔርን የምናስታውሰው የምንሻውን ነገር በምንጠይቅበት ጊዜና የጠየቅነውን ከማግኘታችን አስቀድሞ ነው። የለመንነው ከተሰጠንና የምንሻው ከተደረገልን በኋላ ግን የእግዚአብሔርን ቸርነት እንዘነጋግራለን። እርሱ ልዑል እግዚአብሔር ደግሞ ይህን ደካማ ባሕሪያችንን ስለሚያውቅ ነው «እኔ ከባርነት ቤት ያወጣኳችሁ እግዚአብሔር አምላካችሁ ነኝ። በማለት ባደረገልን ቸርነት ራሱን የገለጠ ልን። በዚህም «የተዋረዳችሁበትን፤ በባርነት የተገዛች

ሁበትን፤ ምርኮኞች የነበራችሁበትን ዘመንና በዚያ ዘመን ያደረግሁላችሁን እያሰባችሁ አምልኩኝ። ግለቱ እንደሆነ ግልጽ ነው። ለእኛ ያለውን ፍትሩንም እያሰብን ከፍትር በመነጪ አምልኮ እንድናመልከው ጭምር እየነገረን ነው። በመሆኑም እግዚአብሔር ዘወትር የሚያደርግልንን በጎ ነገር ባለመዘንጋት የሚገባውን ሁሉ ልናቀርብለት ያስፈልጋል።

ከዚህ አንፃርም በእግዚአብሔር ፊት ተንበርክኮ «አቤቱ ጌታዬ እግዚአብሔር ሆይ አንተ ይህን ሁሉ ቸርነት ያደረግሁልኝ አምላኬ ነህ። እኔም በሕይወት እስትንፋሴ ሕያው ሆኜ በምኖርበት ዘመን ሁሉ ተናገረው ስለግልፈጽመው ቸርነትህ ለአንተ እግዛልግለሁ። ግለት ምንኛ ያማረ ነው። ስለዚህም ልቡናችንን ለብስበን እግዚአብሔር ያደረገልን ቸርነቱን፤ ምሕረቱንና ፍትሩን በማስታወስና በማሰብ ከፊቱ እንንበርክክ። እርሱም «አቤቱ ያደረግሁልኝን ቸርነት አልረሳም፤ ፍትርህንና ምሕረትህን በዘነጋሁ ጊዜ በኃጢአት እወድቃለሁና የሚያስታውሰ የሚያስተውልም ልቡናን ስጠኝ» እንበለው። ፈጣሪአችን ልዑል እግዚአብሔር ትእዛዛቱን ለእኛ ማስታወቁ ለመልካም ነው። እርሱ አምላካችን ከእኛ ጋር ሆኖ በእኛ የሚያደርገው ነገር ማስታወቁ ለመልካም ነው። እርሱ አምላካችን ከእኛ ጋር ሆኖ በእኛ የሚያደርገው ነገር ደግሞ ድንቅ ነው። ከፍ ብለን እንደተመለከትነው እግዚአብሔር ትእዛዛቱን ከመስጠቱ በፊት ፍትሩንና ቸርነቱን እንድናስብ ያደርገናል። ምክንያቱም ትእዛዛቱን ከቸር አባት እንደተሰጠ ትእዛዝ እንጂ ከክፉ ባለሥልጣን እንደተሰጠ መመሪያ እንዳንቆጥራቸውና ከፍትሩም የተነሣ ያዘዘንን ለመፈጸም እንድንተጋ ነው። እግዚአብሔር አምላክ ነቱን በፍትር ዐውቀንና አምነን እንጂ ከፍርሃት የተነሣ እንድናመልከው የሚሻ አምላክ አይደለም።

ከዚህም ሌላ አምላካችን እግዚአብሔር እኛ ምንም እንኳ ኃጢአተኞች ብንሆን ሳይተወን የቸርነቱን ሥራ የሠራ ልንና እየሠራልንም ያለ መሆኑን እያሰብን እንድናመልከው ይሻል። ለዚህ ነው «ከግብፅ ምድር ከባርነት ቤት ያወጣሁ እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ።» በማለት በትእዛዙ መግቢያ የተናገረው።

«እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ» የሚለው ሐረግም የሚያመለክተው አምላክን ነው፤ አምላካችን እግዚአብሔር ነው ማለትን ያስከትላል። ነቢዩ ዳዊት «መኑ ውለቱ አምላክ ዘእንበለ እግዚአብሔር፤ ወመኑ እግዚአብሔር ዘእንበለ አምላክ፡- ከእግዚአብሔር በቀር አምላክ ማነው? ከአምላካችን በቀር እግዚአብሔር ማነው?» ቢል እንደተናገረው። መዝ.17+31። ኢያሱም «እኔና ቤቴ ግን እግዚአብሔርን እናመልካለን።» እንዳለው ኢያ.24+15። እግዚአብሔርን እናመልካለን።» እንዳለው ኢያ.24+15። በወንጌልም «ለጌታህ ለአምላክህ ሰገድ እርሱንም ብዎ አምልኩ» ተብሎ እንደተጻፈው።ማቴ.4+10። አምላክ ሲባልም ዘወትር በቤተ እግዚአብሔር እየተገኙ መጽሐፎች መጽሐፍት ቅዱሳት መጽሐፍትን በማንበብ መመርመርን ወዘተ የሚያጠቃልል ነው። እነዚህን የአምላክ መግለጫ የሆኑ የተቀደሱ ምግባራት የማያደርግ ማንም ሰው «እግዚአብሔር እኔ ነኝ» በሚለው ኃይል ቃል ይወቀላል። አምላክህ እኔ ነኝ» በሚለው ኃይል ቃል ይወቀላል። ምክንያቱም አምላኩ የሆነ እግዚአብሔር ሊቆጣጠረው ይገባል፤ ለእርሱ የሚገባውን አምላክ ለባለቤቱ ለእግዚአብሔር መስጠት ይጠበቅበታል። ይህን ባለመፈጸሙ እነዚህ ቃላት ይወቅሱታል።

ማንም ቢሆን ሥርዓተ አምላኩን የሚፈጽመው ተገድዶ አይደለም፤ ስለራሱ ጥቅም ብሎ ነው እንጂ። ይህም በጥሩ ሁኔታ በቅዱሴ ጎርጎርዮስ ተገልጿል። «አቤቱ የእኔ አገልግሎት ለአንተ የሚያስፈልግ አይደለም የአንተ አምላክነት ግን ለእኔ ያስፈልገኛል እንጂ።» «እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ» የሚለው ሐረግ የፍቅር መግለጫ ነው። እግዚአብሔር ለሰው ልጅ ያለውን ፍቅር ያመለክታል። እግዚአብሔር «ከእንግዲህ ወዲህ ባርቶ አልላችሁም... ወዳጆች ግን ብያ ቸጋለሁ» እንዳለ ወዳጆች እንጂ ባርቶ ብሎ አልጠራም። ዮሐ.15+15። ከዚህም የተነሣ በጸሎታችን «አባታችን ሆይ» እንለዋለን። እርሱ ለሰቀድሞ ወደፍልና እኛም እንወደዋለን። 1ዮሐ.4+19። እግዚአብሔር እኛ ለእርሱ የሚኖረንን ፍቅር ከቀድሞ ጀምሮ ይኸው ነበረ። ይህንንም በነቢዩ መሰሉ «አሥራኤል ሆይ በማገኘት አምላካችን እግዚአብሔር አንድ እግዚአብሔር ነው፤

አንተም አምላክህን እግዚአብሔርን በፍጹም ልብህ በፍጹም ነፍህ በፍጹምም ኃይህ ውድድ።» ቢል በተናገረው ቃሉ ገልጦታል። ዘዳ.6+4-6።

ለዐ-ል እግዚአብሔር በልባዊ ፍቅር ላይ የተመሠረተውን እንጂ የታይታ አምላክን አይኸም። እሥራኤላውያንን ስለኃጢአታቸው በወቀላቸው ጊዜ «ይህ ሕዝብ በአፋ ወደ እኔ ይቀርባልና፤ በክንፈሮቼም ያከብረኛልና፤ ልቡ ግን ከእኔ የራቀ ነውና» ብሎ ነበር። ኢሳ.29+13። እንዲሁም ደግሞ በወንጌል «ይህ ሕዝብ በክንፈሩ ያከብረኛል፤ ልቡ ግን ከእኔ በጣም የራቀ ነው፤ የሰውም ሥርዓት የሆነ ትምህርት እያስተማሩ በክንቁ ያመልኩኛል።» ማለት የታይታ አምላክን የማይወድ መሆኑን የሚገልጥ ነው። ማቴ.15+10። እንዲት ልናመልከው እንደሚገባ ሲናገርም «ልጄ ሆይ ልብህን ሰጠኝ፤ ዓይኖችህም መንገዴን ይውደዱ።» በማለት አምላክ ፍጹም ልባዊ መሆን እንዳለበት አስገኝቧል። ምሳ.23+26።

በመሆኑም «እግዚአብሔር አምላክህ እኔ ነኝ» የሚለው ሐረግ ሰዎች ለእግዚአብሔር እንዲታዘዙና ለእርሱም እንዲገዙ፤ በእርሱ እንዲያምኑና እንዲያመልኩትም የሚያደርግና የሚያበረታታ፤ ሕይወታቸውን ለእርሱ እንዲሰጡ የሚያስገነዝብ ነው። በዚህ ሁኔታ አምላክነቱን ለሰው ከገለጠ በኋላ ነው ትእዛዛቱን የሰጠው። በዚህ መሠረትም ከፍጹም ፍቅር የተነሣ ያደረግሁላችሁን ቸርነት እያሰባችሁ የምታመልኩኝ አምላካችሁ እኔ ነኝና «ከእኔ በቀር ሌሎች አግልክት አይሁኑልህ» በማለት አገዟል።

### ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ

እንዳንድ ሰዎች ይህንን ትእዛዝ በሚያነቡበት ወይም በሚሰሙበት ጊዜ «ይህ ከእኔ ጋር ምን ግንኙነት አለው?» ይህ ሊነገር የሚገባው ለከሐድያንና ለመናፍቃን ወይም ከሥጋዊ ዕውቀታቸው የተነሣ አለበለዚያም ከፍልስፍና

በመነጪ ሁኔታ ከሃይማኖት ያፈነገጡትን ነው። እኔ ግን በሳምንት ይኸን ያህል ቀን እጽግለሁ፤ አሥራት አወጣለሁ፤ በየሰዓቱ እጽልያለሁ፤ ከልብ ሆኜ እዘምራለሁ፤ የቤተ ክርስቲያን መርሐ ግብሮችን ያለማቋረጥ እከታተላለሁ፤ ስለሆነም ይህ ትእዛዝ አይመለከተኝም» ይሉ ይሆናል።

ነገር ግን ይህ ትእዛዝ ግንንም ከግን ሳይለይ ሁሉንም የሚመለከት ነው። «ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ» ተብሎ መነገሩ በሰው ልጅ እጅ የተጠረቡትንና የለዘቡትን ሰው ያቆማቸውንና በባሕር፤ ወይም በፀሐይ ወይም በእሳት ወዘተ የተመሰሉትንና በተለያዩ ስያሜዎች የሚታወቁትን ጣዖታትን ብቻ ግለት አይደለም። በዚህ አንጻር አንዳንድ ሰዎች ኃይላቸውን ያመልካሉ፤ ውበታቸውን፤ ዝናቸውን ወዘተ ያመልካሉ። እንዲህ ዓይነቶቹ ሰዎች በየፊናቸው የየራሳቸው ጣዖታትና አማልክት አሏቸው ግለት ነው። እንደዚህም ሆነው እየኖሩ ደግሞ እነዚህ ሁሉ «በእውነት እግዚአብሔርን፤ እናመልካለን በእርሱም እናምናለን።» ቢሉ ይደመጣሉ። በእነርሱ ዘንድ ግን እውነትም ሃይማኖትም ፈጽሞ የለም።

በቀደምት ዘመናት የነበሩ ሰዎች ከፍርሃት ወይም ከመጠን በላይ ከሆነ ፍቅር የተነሣ አሊያም ለአንዳች ጥቅም ቢሉ እንግዳ አማልክትን ያመልኩ እንደነበር ታሪክ ያስረዳል። በእነርሱ አመለካከት ጥሩና መጥፎ የሚሏቸው አማልክት ነበሯቸው። ጥሩ ከሚሏቸው ጥቅምን ፍለጋ፤ መጥፎ የሚሏቸውን ደግሞ በመፍራት ያመልካቸው ነበር። ለምሳሌ ታላላቅ ነገሥታትን ለጥቅም ቢሉ፤ መናፍብትን፤ ታላላቅ ወንዞችን፤ ጳጳሮችን፤ ሰዳጆችንና የመሳሰሉትን ግዙፋን ፍጥረታት በመፍራት ያመልካሉ። መሳ.12+8-14። ከዚህ በመነሣት ዋና ዋና የተባሉትን የባዕድ ለምልክ ዓይነቶች እንደሚከተለው በዝርዝር እንመልከት፡-

### ሀ/ ገንዘብን ጥምለክ

ገንዘብ ብዙ ሰዎች የተንበረከሱለትና የተገዙለት በሰዎች ልቡና ውስጥም የእግዚአብሔርን አምላካዊነት የሚቀናቀን ጣዖት ነው። ስለዚህም መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በተራራው ስብከቱ «ለዚህ ጊዜ ስለሆነ የሚቻለው ግንም የለም፤ ወይም አንዱን ይጠላል ሁለተኛውንም ይወዳል።...ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መግዛት አትችሉም።» በማለት ሃገርናል። ግቴ.6+24።

ግንም ሰው እግዚአብሔርን አመልካለሁ እያለ ገንዘብን ከተገቢው መጠን በላይ የሚያፈቀር ከሆነ ራሱን ያጥናል። ገንዘብን ከእግዚአብሔር አስበልጦ መውደድ ጣዖትን ጥምለክ ነውና ሰው የገዛ ገንዘብ ጣዖት ሊሆንበት አያስፈልገውም። ከገንዘብ ፍቅር መራት ያስፈልጋል፤ ግለትም የገንዘብን መገልገያነት መቃወም ሳይሆን ገንዘብን በተገቢው መንገድ ጥቅም ላይ ግጥል እንጂ የገንዘብ ባሪያ መሆን አይገባም ለማለት ነው። ከዚህም ሌላ የገንዘብ አገልግሎትም ቢሆን ደግሞ ለአምላክ ጣዖት መፈጸሚያና ለገቢረ ኃጢአት ከሆነ ገንዘብ አምላክ ሆኖ እየተመለከ ነው ግለት ይቻላል። በይበልጥ ደግሞ ገንዘባቸውን በአንዳች አገልግሎት ላይ ሳያውሉት በግንኙነት የሚረኩ ሰዎች ለገንዘብ ጽተገዙና ገንዘብን አምላካቸው ያደረጉ ናቸው። እንደዚህ ዓይነት ሰዎች የሳንቲም ስባሪ እንድትወድቅባቸው የማይቹና በፈቃዳቸው ገንዘብን ለበጎ ምግባር የማያውሉ /የ ግይመፀውቱ/ ናቸው። እንዲህ የሚያደርጋቸውም ፍቅረ ንዋይ ነው። ገንዘብን ከግንም በላይ ስለሚወዱ በራሳቸው ላይ ጣዖት አድርገው ያመልኩታል። ለገንዘብ ያላቸው ፍቅርና አክብሮት ለፈጠራቸው ለእግዚአብሔርና በአርአያ ሥላሴ ለተፈጠሩ ሰዎችም ከሚሰጡት ፍቅርና አክብሮት የበለጠ ነው። ስለገንዘብ ብለው እግዚአብሔር አምላካቸውን የካዱ፤ ወንድማቸውን የሚገድሉ፤ እስከሞት ድረስም ራሳቸውን መሥዋዕት የሚያደርጉ እጅግ ብዙ ናቸው። የእነዚህ ሁሉ አምላካቸው ገንዘባቸው ነውና። ለዚህ ነው ገንዘብ

መሰብሰብ ሰውን ከሃይማኖቱና ከፍቅረ ሰብእ እንደሚለዩው የሚያውቀው አምላክ «ለእናንተ በምድር ላይ መዝገብ አትሰብስቡ፤» በማለት ያስተማረው። ማቴ.6+19።

ስለሆነም ከአምላክተ እግዚአብሔርና ከፍቅረ ቢጽ የሚለይ የገንዘብ ፍቅር ወደልቡናችን እንዳይገባና እንዳይ ሠለጥንብን፤ ከፈጣሪአችንም ጋር እንዳያጣላን ልቡና ደጃችንን አጥብቀን ልንዘጋ በብርቱም ልንጠነቀቅ ይገባል። ይህን ክፉ ጠላት ለመጽደም የሚያስችለውን ኃይልና ጥበብ መንፈሳዊን እንዲሰጠን ዘወትር እግዚአብሔርን መለመን ያስፈልጋል። አንድ መንፈሳዊ አባት ልጃቸውን ሲመከሩ «ልጄ ሆይ ገንዘብ ካለህ በሥራ ላይ አውለው፤ ገንዘብ ከሌለህ ገን ምንም ገንዘብ አትሰብስቡ» ማለታቸው በፍቅረ ንዋይ የተነሣ የሚመጣው የአጋንንት ጸር አደገኛ መሆኑን የሚያስገነዝብ ነው። መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በገዳሙ ቅርንጥስ በዲያብሎስ በተፈተነ ጊዜ በፍቅረ ንዋይ የመጣበትን ፈተና በፀሊኦ ንዋይ / ገንዘብን በመጥላት/ ድል የነገው መሆኑን እያሰበን በጥንቃቄ መኖር ያስፈልገናል። ገንዘብ ሰይጣን ሰውን ለማሰናከልና ለመጣል የሚጠቀምበት ክፉ ባላጋራችን መሆኑን ተገንዝበን በማንኛውም አጋጣሚ በእጃችን የደረሰውን ገንዘብ በማስተዋል ልንጸድቅበት እንጂ አምላክ አድርገን ልናመልከው የማይገባ መሆኑን በማወቅ በጥንቃቄ እንኑር። ማቴ.8+11።

ለመልካም ያደረጉልንን ማምለክ

ብዙ ሰዎች ውለታ የዋለላቸውን ሰው ከማከበርና በሚገባው መጠን ከጥፍቀር አልፈው ያመልኩታል ወይም ፈጽመው ይገደሉታል። ይህ ባለውለታቸው የሆነ ሰው ከሚ ከፋ ይልቅ እግዚአብሔር ቢያዝንባቸው መልካም እንደሆነ ሁሉ ይህን ተግባራቸውን እንደጸድቅ ይቆጥሩታል። አንድ ደራሲና ጥሞራ «ለሰዎች መልካምን አድርግ ልቡናቸውን የአገተ ታደርጋለሁ» በማለት የተናገረው በዋለላቸው ውለታ ወይም ከመቆላቸው መልካም ሥራ የተነሣ በሌሎች ዘንድ /ውለታ ቆጥላለላቸው/ የሚመልኩትን ለመጥቀስ መሆኑ

ግልጽ ነው። እኛ ግን መልካም የምንሠራው ስለሰማያዊ ዋጋ ብለን እንጂ የሌሎች ገዥዎች ወይም በሰዎች ልቡና ጭቅ ለመሆን ብለን መሆን የለበትም።

መልካም ለአደረገልን መልካም ውለታ መዋል ብቻ ሳይሆን ማድረግ ለሚያስፈልገው ሁሉ መልካሙን ማድረግ ከሰብአዊነታችንና ከክርስትናችን ሕግ የተነሣ ልንፈጽመው የሚጠበቅብን ከመሆኑ በቀር መከበርንና መመለከን በጠገት ሊሆን አይገባውም። መልካም የሠሩልንንም ሰዎች ቢሆን እግዚአብሔር ውለታውን በላይ በሰማይ /በመንግሥቱ/ እንዲ ከፍላቸው ከመጸለይ በቀር እንደፍጹማን እማልክት ቆጥረን በደባልነት ልናመልካቸው የማይገባ መሆኑን ደግሞ ማስተ ዋል ያስፈልጋል። ለመልካሙ ሥራቸው የማይጠፋውን ሰማ ያዊ ዋጋ ከፈጣሪአቸው ከእግዚአብሔር ማግኘት ሲገባቸው በውጭ ከንቱ ገመድ ተጠልፈው እንዲወድቁ፤ ድካማቸውንና ማንነታቸውን እያሰቡ በትሕትና ከመኖር እንዲዘናገሩ እንዲሁም ደግሞ በምድራዊው ምስጋና ሰማያዊውን በረከት እንዲለጩትና በጠቅላላው በነፍሳቸው እንዲጎዱ ምክንያት ከመሆን ለመጸን ብርቱ ጥንቃቄ ማድረግ ተገቢ ነው።

ሐ/ ዝናን ማምለክ

እንዳንድ ሰዎች በሚገባ ወይም በማይገባ ነገር ለዝናቸው ወይም ለሚያውቁት ሰው ዝና ሲግገቱ ይታያሉ። የራሳቸውን ወይም የሚግገቱለትን ሰው ስሕተት ለመሸፈን ጥፋትን ከቤተ ክርስቲያን፤ ከሕዝብ ወይም ከሙን ገሥት በላይ አድርገው የእርሱን ዝና ለመጠበቅ ይጥራሉ። መሳሳታቸውን ወይም የሚግገቱለት ሰው ስሕተት መፈጸሙን ቢያውቁም ስለምድራዊ ዝና ቢሉ እውነትን ለመደበት ይሞክራሉ። ይህ ደግሞ ለዝና መዝነትና ዝናን ማምለክ ነው። ጸሐፊው ስለዝና የሚግገቱትን አስመልክቶ «የባልንጀራ ዓይን ለስሕተት የተደፈነች ናት፤ የጠላት ዓይን ገን እያንዳንዱን ጥፋት ትገልጣለች» ብሎአል። የወላጅን ስሕተት የሚሸፍነው የዚህ ዓይነት ባልንጀራ ጠቃሚ አይደለም። ጥፋቴን ዓይኔ ካልነገረኝ፤ እንድታረምክ ካልመከረኝና ለባዶነቴ ቢግገትልኝ በመጨረሻው ላይ ቆጣ

ፈንታዬ ከሚሆነው ውድቀቴ ሊያነሣኝ አይችልምና ምን ይረባሻል። «እውነተኛ ባልንጀራ መስተዋት ነው» ሲሉ አበው የተናገሩት መቼ በዋሳ ነው።

ለአንድ ሰው ዝና ተብሎ «እውነት» መሥዋዕት መሆን /አልፋ መስጠት/ የለባትም። ለጥቅም ተብሎም የሰው ዝና መጠበቅና የሐሰት ጠበቃ መሆንም ተገቢ አይደለም፤ በእግዚአብሔር ዘንድም የተጠላ ነው። ስለዚህ ነገርም መጽሐፍ «...ጋጥኑን የሚያጸድቅና በጸድቁ ላይ የሚፈርድ ሁለቱ በእግዚአብሔር ዘንድ አስጠያፊዎች ናቸው» ይላል። ምዕ.17+15። እውነትን ስለሰው ወይም ስለ ራስ ዝና መለወጥ የእውነት አምላክና እውነት የሆነውን እግዚአብሔርን ክጾ ባለዝና የሆነውን ሰው ወይም ራሱን ግምለክ ነው። ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «እኔ መንገድ እውነት ሕይወትም ነኝ» ብሏልና እውነትን ለዝና መለወጥ ጣዖትን በግምለክ እግዚአብሔር ጋር መጣላት ነው። ዮሐ.14+6።

ለልዑል እግዚአብሔር የሚገባውን ክብር ለፍጥረ ታዊው ሰው የሚሰጥ ከእግዚአብሔር ይልቅ ሰውን የሚያመልክ ነው። እግዚአብሔርን ከማስደሰት ይልቅ ሰውን በማይገባው ነገር ለማስደሰት የተሰለፈ የሚያስደስተውን ሰው ያመልካል። ለእግዚአብሔር ከመታዘዝ ይልቅ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ወደ ጎን በመተው ለሰው ፈቃድ የሚታዘዝ የሚታዘዝለትን ሰው ያመልካል። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም «ሰውን ወይስ እግዚአብሔርን አሁን እኚ አሰኛለሁን? ወይም ሰውን ደስ ላሰኝ እፈልጋለሁን? አሁን ሰውን ደስ ባሰኝ የክርስቶስ ባሪያ ባልሆንኩም» በማለት መናገሩ ለዚህ ነው። ዝጊ.1+10። ግንም ሰው ቢሆን የሚያደርገውን ነገር ሁሉ በንጹሕ እእምር እግዚአብሔርን ለማስደሰት እያሰበ ማድረግ አለበት። ለችሩ ፈጣሪ ለልዑል እግዚአብሔር የሚገባውን ፍቅር እክብርትና እምልኮት ለግንም ሳይለወጥና ግንንም ሳያወድስ ገሊናውንም ክጾ ለሌሎች ዝና ሳያገበድድ በክርስቲያንነት የሚጠበቅበትን እያደረገ በመንፈሳዊ ሕይወት መኖር የሰው ሁሉ ገደታ ነው። ይህ ካልሆነ «ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ» ያለውን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ እንዴት ግክበር ይችላል?

### መ/ ታላላቅ ሰዎችን ግምለክ

መጽሐፍ ቅዱስ «ለዋናቸው ታዘዙና ተገዙ እነርሱ... ስለነፍሳችሁ ይተጋሉ» ይላል። ዕብ.13+17። ይህ የሐዋርያው አባባል ታዘዙለቸው አታምፀባቸው ማለት እንጂ በእግዚአብሔር ፈንታ አምልኪቸው የሚል ትርጉም የለውም። የሀገር መሪዎችንም ሆነ መንፈሳውያን አባቶችን ለመሪነታቸውና ለመንፈሳዊ አባትነታቸው በሚገባው መጠንና ወሰን በመታዘዝ ልናከብራቸውና ልናገለግላቸው ከሚገባ በቀር ከእግዚአብሔር ጋር በሚወዳደር ክብር ልናመልካቸውና ከፈጣሪነት ጋር የሚያጣላ ትእዛዛቸውን ለመፈጸም ፈቃደኞች ልንሆን አይገባም።

መሪ ወይም መንፈሳዊ አባት ከሚጠበቅበት ኃላፊነት ውጭ የሆነ እንደሆነ ከበታች ያለውም ተከትሎት በማይገባ መንገድ እንዲሄድና የማይገባ ሥራም እንዲሠራ የሚያስገድደው ሕግ አልተሠራም። መንፈሳውያን አባቶችና መሪዎች የነበሩት እነ አርዮስ፣ መቅዶንዮስ፣ ንስጥርስና አውጣኪን የመሳሰሉት ሁሉ ከእውነት ባፈነገጠብት ጊዜ መንፈሳውያን ልጆቻቸው ሁሉ አብረው አላፈነገጡም። ከሃይማኖት ውጭ የሆነ ከምግባር የሚለይ ክፉ ሥራቸውን ነቅፈው እውግዘው ለዩላቸው እንጂ መንፈሳውያን አባቶቻችን ነበሩ ብለው አልተቀበሉባቸውም።

«ከሰው ይልቅ ለእግዚአብሔር ልንታዘዝ ይገባል» ተብሏልና። ዮሐ.5+29። ከእግዚአብሔር ይልቅ የእነዚህን መናፍቃን ትምህርት አምላካቸው አድርገው የተከተሏቸው ሁሉ ጠፍተዋል፤ ከቤተ ክርስቲያን እንድንትም ተለይተዋል።

ከገሊና ጋር የሚቃረን ለእእምር የማይመች የሰውን የግንኙነት ሚዛን ያለፈ እንዲሁም እግዚአብሔርን ከግምለክ ጋር የሚጋጭ ታዛዥነት እግዚአብሔር የሚሻው የሚቀጠውም አይደለም። ሰው ውስጣዊ ሰላሙን የሚያናጋውን፣ ክፍሉ ነፃ ገሊና ጋር የሚያጣላውን፣ ሃይማኖቱንና የክርስትና ሕይወቱን የሚፈታተነውን ትእዛዝ እንዲቀበል የእግዚ

እብሔር ፈቃድ አይደለም። መንፈሳዊ መሪና አባትም በተሰጠው መንፈሳዊ ሥልጣን የእግዚአብሔር እንደራሴ በመሆኑ የመንፈሳዊ ልጁን ውስጣዊ ሰላም የሚያናጋጋ መንፈሳዊ ቅድስናውን የሚያደፈርሰና የሚፈታተን ትእዛዝ ማዘዝ የለበትም። ይህን መሰሉ ትእዛዝ አባታዊ አይደለምና። ስለዚህ ታላላቆችንና መሪዎችን በሚገባው መጠን መታዘዝ እንጂ ማምለክ፤ ከእግዚአብሔር ሊያጣላ የሚችል ትእዛዛቸውንም መቀበል አይገባም። ታላቅነታቸው የልጆቻቸውን መንፈሳዊ ሆነ ለካላዊ ችግር የሚያቃልል እንጂ በራሱ ችግር መሆን የለበትም፤ ይህም ከፍርሃት የተነሣ ወደ አምልኮ ሊለወጥ ይችላል።

ሠ/ ዓለምንና የዓለምን ፍላጎት ማምለክ

ዓለም ሊላኛዋ ጣዖት ናት። ከዓለም ጋር በፍቅር የተሳበረ ሰው የእግዚአብሔርን ፍቅር፤ ለእርሱም ያለውን ታዛዥነት እና በእርሱ ያለውን እምነት ሁሉ ይረሳል፤ ይተዋልም። ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ በመልእክቱ «ዓለምን መውደድ ለእግዚአብሔር ጥል እንዲሆን አታውቁም? እንግዲህ የዓለም ወዳጅ ሊሆን የሚፈቅድ ሁሉ የእግዚአብሔር ጠላት ሆኖአል።» በማለት ይህንን ገልጾታል። ያዕ.4+4። ፍቁረ እግዚእ ቅዱስ የሐንሰም በመጀመሪያው መልእክቱ «ዓለምን ወይም በዓለም ያሉትን አትውደዱ፤ በዓለም ያለው ሁሉ እርሱም የሥጋ ምኞትና የዓይን አምርት ስለገንጸብም መመካት ከዓለም ስለሆነ እንጂ ከእባት ስላልሆነ ማንም ዓለምን ቢወድ የአባት ፍቅር በእርሱ ውስጥ የለም። ዓለሙም ምኞቱም ያልፋሉ፤ የእግዚአብሔርን ፈቃድ የሚያደርግ ግን ለዘለዓለም ይኖራል።» በማለት ይህንን እውነታ አጉልቶታል። 1ዮሐ.2+15-17።

እስቲ አንድ ጥያቄ ለራሳችን ግሊና እናቅርብ። የምናመልከው እግዚአብሔርን ወይስ ዓለምንና ፍላጎቷን ነው? በእውነት እግዚአብሔርን የምናመልክ ከሆነ ዓለምን ድል መንሣት ይገባናል፤ ፈቃዷም በእኛ ላይ መሠልጠን የለበትም። ይህን አስመልክቶ ቅዱስ ዮሐንስ «ከእግዚአብሔር

የተወለደው ሁሉ ዓለምን ያሸንፋልና፤ ዓለምን የሚያሸንፈው እምነታችን ነው።» እንዳለው በዓለም ላይ ባለድል መሆን ይኖርብናል። 1ዮሐ.5+4። የዓለም ፍላጎት ባሸነፈን ጊዜ ግን እምነታችን ፈጽሞ ከውስጣችን ይጠፋል፤ ፈቃዳችንም ወደ ዓለም ይሆናል፤ እኛም የዓለምን ፈቃድ ፈጻሚዎች እንሆናለን። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ይህን ከባድ ፈተና ሲገልጥ «ዴማስ ይህን የአሁኑን ዓለም ወድዶ ትቶኛልና» በማለት ተናግሯል።2ጢሞ.4+10። ይህ አነጋገር የዓለም ፍላጎት ከባድ ፈተና መሆኑን የሚያመለክት ነው። የሥጋ ፍትወታት ሰዎችን ረግጠው የሚገዙ ጣዖታት ናቸው። ለምኞታቸውና ለሥጋዊ ፍላጎታቸው የሚገዙ ሰዎችም እግዚአብሔርን በፍጹም ልባቸው፤ በፍጹም ነፍሳቸውና በፍጹም ሃሳባቸው በፍጹም ኃይላቸውም ያመልኩታል ማለት አይቻልም።

እንዳንድ ሰዎች የአካላቸውን ውበት ያመልካሉ፤ ዘወትርም ስለውበታቸው ቢናገሩ ይወዳሉ። የተፈጠሩበት ሌላ ዓላማ እንደሌለ ሁሉ ለውበታቸው ብቻ ሲጨነቁ ይታያሉ። ስለዚህ ረጋፊ ውበታቸው ማማር ሲሉም የማይከፍሉት መሥዋዕትነት የለም። ከአፈር የተሠሩና ወደአፈርም የሚመለሱ በስባሾች መሆናቸውንም ፈጽመው ይዘነጋሉ። እነዚህ ሰዎች «ከኦኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ» የሚለውን ትእዛዝ አፍርሰዋል። «በላይ በሰማይ ካለው በታች በምድር ካለው ከምድር በታች በውኃ ካለው ነገር የማንኛውንም ምስሉ የተቀረፀውንም ምስል ለአንተ አታድርግ» የሚለውን የእግዚአብሔር ቃል መሻራቸውም አይታወቃቸውም። ለእነርሱ ከዚህ ትእዛዝ አንፃር የሚታየው እንጂት ጠርበው ድንጋይ አለዝበው አለማምለካቸው ብቻ ነው። ነገር ግን ማንም ቢሆን እግዚአብሔርን ብቻ ማምለክና ልቡናውንም ለእግዚአብሔር ብቻ አሳልፎ መስጠት እንጂ ራሱን እንደጣዖት ማምለክ የለበትም።

ሌሎች ደግሞ ትኩረታቸው ሁሉ በመብልና በመጠጥ ላይ ብቻ ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ «ሆዳቸው አምላካቸው ነው፤ ከቧራቸው በነውራቸው ነው፤ ሃሳባቸው ምድራዊ ነው» በማለት የተናገረው እነዚህን ሰዎች



የሚመለከት ነው። ልልጽ 3+19። ከዚህም በላይ እነርሱ የመስቀሉ ጠላቶች መሆናቸውንና ስለዚህም በሀዘኔታ የሚያለቅሰላቸው መሆኑን ጨምሮ ተናግሯል። በእርግጥ እንዲትመለከዱ አረቄ አምላካቸው የሆነ፤ ፈቃዳቸውም ሁሉ ወደ መብልና መጠጥ ያዘነበለ ብዙ ሰዎች አሉ። እሥራኤላውያን በእንደ ወቅት ስለሥጋጥፋዊ ባለቤቶች ቀይ ሽንኩርት አልቅሰው አልነበረም? ዘኁ.11+4-5። ኢሣውስ ብኩርናውን ከነበረከቱ ለምሥር ወጥ አልሸጠውም? ዘፍ. 25+29-34። አዳምና ሔዋንን ለመብላት የማረኙ፤ ለዓይን የምታስገመጅ ከሆነችው ዛፍ ፍሬን በመብላት በሰው ሁሉ ዘር ላይ ርኩሶትንና መርገመ ሞትን አምጥተው የለም? ዘፍ.3+6።

ትዱሳን አበው ለጣዖት ከመንበርከክ ይልቅ ሰማዕ ትነትን ይመርጡ እንደነበር ገደላቸው ይነገረናል። የዘመኑ ትውልድ ደግሞ በተቃራኒው ለጣዖት መሥዋዕት ሲያሳርግ ይውላል። የዘመኑ ሰው ያለማድረጥ በየቀኑ መሥዋዕት የሚሠዋላቸው እነዚህ ጣዖታትም ገደብ የሌላቸውና ወሰን ያልተደረገላቸው የሥጋው ፍላጎቶችና የዓይኑ አምርቶች ናቸው።

ሥልጣንን ማዕረግን፤ ክብርን፤ የተለያዩ ንብረቶችን እንደአምላክ የሚመከባቸው እና የሚያመልካቸው ሰው ለእነዚህ ፍላጎቶች ሲል ፈጣሪው እግዚአብሔርን ይከዳል፤ ገሊናውንም ይሸጣል። «ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልሁ» የሚለውን ትእዛዝ እግዚአብሔር ወደጎን በመተውና በመዘንጋት ፍላጎቱን ለመፈጸም ሲል አስፈላጊ ነው የሚለውን መሥዋዕትነት ሁሉ ከመክፈል ወደኋላ አይመለስም። ለዚህ መድኃኒቱና መፍትሔው ለሥጋዊ ፍላጎት ከመገዛትና ሥጋዊ ዓለማዊ ፈቃድን ከማምለክ በመራት እግዚአብሔርን ብቻ በማምለክ ጸንቶ መኖር ነው።

### ረ/ ራስን ማምለክ

ከጣዖታት ሁሉ የበለጠውና አደገኛው ጣዖት ራስን ማምለክ ነው። ሰው ከሥጋዊ ፍላጎቱ ግዢ የተነሣ ሁል ጊዜ

ራሱን ከፍ ከፍ ማድፈግ ይፈልጋል። በዚህ ተግባሩ ደግሞ ራሱን ማምለክ ብቻ ሳይሆን ሌሎች እንዲያመልኩት፤ እርሱነቱ በሁሉ ዘንድ የገነነ እንዲሆን፤ እንዲከበርና እንዲፈራይሻል። ሰዎች መልካምና የማረ ነው የሚሉት ሁሉ በእርሱ ግንኙነት ውስጥ እንዲገኙና ሰዎችም ሁሉ እንዲያደንቁት ይፈልጋል።

ከዚህ ጋር በተያያዘ አንድ ጥያቄ እናንብብ። ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብን ባስገደለው የጌታ ሄሮድስ ላይ አደጋ ያመጣበት ምን ነበር? የእግዚአብሔር መልእክስ ለምን ተሰፈው? ለምንስ በትል ተበልቶ ሞተ? ሰዎች ለአምላክ ብቻ የሆነውንና ለእርሱም የማይገባውን ክብር ሲሰጡት ባለመቃወሙና የማይገባውን ክብር በመሻት አልነበረም? የሐዋ.12+21-23።

ቀደም ብለን የጠቀስናቸውን ጣዖታት ሁሉ ድል ነሥተው ነገር ግን ራስን ማምለክን ማሸነፍ የተሳናቸው ሰዎች የሄሮድስ መስሎች ናቸው። በመጽሐፍ ተመዝግቦ እንደምናገኘው ከአዳምና ከሔዋን ጀምሮ ሞትን ወደ ዓለም ያመጣው ቃየን ወንድሙን እሸከ መገደል ያደረሰው፤ ናቡከደነፆር በባቢሎን ሕዝቡን እኔ ፈጠርኳቸሁ እንዲል ያደረገው፤ ፈርሀንን ሕዝብ እግዚአብሔርን አልለትም እግዚአብሔርንም አልወትም ያሰኘ ራስን የማምለክ ጣዖት ለመሆኑ የሚያጠያይቅ አይደለም። እነዚህ ሰዎች ከራሳቸው በቀር ሌላ አስተዋይ የተሻለ ዕውቀት ያለው፤ ከሁሉ በላይ የሆነ የማረና የደመቀ አለ ብለው በሰማያዊ ራሳቸውን ያመልካሉ። ሌላው ሰውም እንዲያመልካቸው ይሻሉ።

ራሱን የሚያመልክ ሰው የእርሱ ግንኙነት እርሱ ብቻ የሚያውቀውና በእርሱ አእምሮ የተሣለው እርሱነቱ ብቻ ነው። በምዋት ብቻ የቀረ ግንኙነት። ለእርሱ እንደሚመስለው ከእርሱ በቀር ሌላው ሰው ሁሉ ስሕተተኛ ነው። ከሌሎች ጋር ቢጋጭ እንኳ እነርሱ እንጂ እርሱ እንዳልተሳሳተ ይሾማል። ምክንያቱም እርሱ በፍጹም ስሕተት አይሠራምና ነው። «ሰዎች ሊረዱኝ አልቻሉም እንጂ የእኔ ጠባይ ትክክለኛ ነው» የሚል የራሱ እምነት አለው።

በዙ ጊዜ በዓለም ላይ የሚነሡትና የተነሡት  
 አምባገነኖችና ጦርነቶች በአብዛኛው ራሱን የማምለክ ውጤ  
 ቶች ናቸው። እንዲሁም በሌላው ከዚህ መሰል አምልኮ ጣዖት  
 እንድንጠበቅ የሚሻው አምላካችንን እየሰብ ክርስቶስ «በጳላዬ  
 ሊመጣ የሚወድ ግንም ቢኖር ራሱን ይካድ» ብሏል። ማር.  
 8+34። ራሱን መካድ ምን ማለት ነው? ሰው ራሱን ግም  
 ለክን ከልቡናው ያጥፋል፤ ራሱንም አመድ የምድርም ትቢያ  
 እንደሆነ ይቆጠር ማለት ነው። የትሕትና ሰው የሆነና  
 ከውዳሴ ከንቀ ራሱን ያራቀ ግንም ቢሆን ራሱን ከማምለክ  
 ተለይቷል፤ እኔ ከሁሉም በላይ ነኝ የሚል ሥጋዊ ስሜት  
 ከእርሱ ጠፍቷልና።

ሰውን ከእግዚአብሔር ጋር እንዲጣላና ከአምላኩ ጋር  
 በትዕቢት እንዲፍካከር ራሱንም እንዲያመልክ ከሚያደርጉ  
 ምክንያቶች መካከል አንደኛው የራሱን ታላትነትና ከሁሉ  
 በላይ መሆንን መሻቀ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ከግንም  
 በላይ ራሱን መውደዱ ነው። በለዚህ ፍላጎታችን ከእግዚ  
 አብሔር ትእዛዛት ጋር በሚጋጭበት ጊዜ ፈቃዳችንን ከመ  
 ፈጸም ይልቅ «እርሱ እግዚአብሔር ሊልት እኔ ላንስ ያስጠ  
 ፈልጋል» ያልን እንደሆነ ያን ጊዜ ራሳችንን እንደካድን በዚህ  
 ይታወቃል። ዮሐ.3+30። በእርግጥ ራሳችንን እንድናመልክ  
 የሚያደርገን ደግሞ ከእግዚአብሔር ፈቃድ ጋር የሚጋጭ  
 የተወሰነ ፍላጎታችንን ለግግላት ያለን ዓላማ ነው።

የመላእክት አለቃ የነበረውን ሣጥናኤልን ከነሠራዊቱ  
 ለውድቀት ያበቃው ምንድነው? ራሱን የሁሉ የበላይ ማድ  
 ረጉ አይደለምን? የተሰጠውን ትቶ ከሚገባው በላይ ታላትና  
 ከፍ ያለ ለመሆን የነበረው መሻት /ፍላጎት/ ከፍተኛ  
 ስለነበረ፡- «ወደ ሰማይ ዐርጋለሁ፤ ዙፋኔንም ከእግዚአብሔር  
 ከዋክብት በላይ ከፍ ከፍ አደርጋለሁ፤ ከደመናዎች ከፍታ  
 በላይ ዐርጋለሁ... በልዑልም እመሰላለሁ» ብሎ ተናገሮ  
 ነበር። ኢሳ.14+13-14። ሣጥናኤል እንደ እግዚአብሔር  
 ለመሆን ከፍ ከፍ ማለትን ፈለገ። ነገር ግን ትዕቢቱ ውር  
 ደትን እንጂ ከብርን አላስገኘለትም። አዳምንና ሔዋንንም  
 በተመሳሳይ ፈተና እንደጣላቸው ቀደም ብሎ ተጠቅሷል።

በለዚህ ግንም ሰው ራሱን መግዛትና ሥጋዊ ፍላ  
 ጎቱን መካድ ከቻለ ዋነኛውን ጣዖት ከልቡናው ነቅሎ  
 አጥፍቶታል ማለት ይቻላል። አሥራትን ለእግዚአብሔር  
 ከመስጠት ይልቅ ለራሳችን ሰንወስድ፤ ሰንበትን ለሥጋዊ  
 ፈቃድ መፈጸሚያ ሰንጠቀም ራሳችንን መውደዳችን አይደ  
 ለምን? ፍላጎታችን ከእግዚአብሔር ትእዛዝ ጋር በሚጋ  
 ጭበት ጊዜ ፈቃዳችንን ከመፈጸም ይልቅ «እድሱ እግዚ  
 አብሔር ሊልት እኔ ላንስ ያስፈልጋል» በማለት ራሳችንን  
 በመካድ ሕይወታችንን ለዘለዓለም በእግዚአብሔር እንደ  
 ምናስጠብቃት እርግጠኞች እንሁን። ራሱን ከማምለክ ነፃ  
 እንድንወጣ፤ ራሳችንን ለመካድ የሚያበቃ የጸጋ ሰጠታን  
 የሚያድል መድኃኒዓለም ክርስቶስ በቸርነቱ እንዲፈጸን  
 ዘወትር ፈቃዱን በመለመን ጸንተን መኖር ያስፈልጋል።

ሰ/ ከሕደት

ከሕደት «ከሕደ» ከሚል የገእዝ ግሥ የወጣ ሲሆን  
 ፍቸውም እምነትን፤ ውልን፤ መሐላን ግፍረት፤ መሸፈጥ፤  
 ቃልን መለወጥ፤ መዋሸት፤ ግበል ማለት ነው። በእነዚህ  
 የከሕደት ተግባራት ላይ የተሠማሩ ሰዎች ኬሐድያን  
 ይባላሉ።

ከሕደት የመጀመሪያው ትእዛዝ ተቃራኒ ነው ።  
 ከዚህ አንፃር የእግዚአብሔርን ሕልውና የማያምን ጥበብ  
 በሚመስለው ሥጋዊና ምድራዊ ዕውቀት በመመራመር በራ  
 ሱ ብቻ የሚታመን ሰው ኬሐዲ ይባላል። ነቢዩ እግዚ  
 አብሔር ቅዱስ ዳዊት ይህን የመሰለውን ሰው ሰነፍ ብሎ  
 ታል። «ሰነፍ በልቡ እግዚአብሔር የለም ይላል።» በማለት  
 እንደተናገረው። መዝ.13+1።

በሀብቱ፤ በዕውቀቱ፤ በሥልጣኑ፤ በወገኑ ወዘተ የሚ  
 መከና የሚታመን ሰው ሁሉ ከኬሐድያን ወገን የሚቆጠር  
 ነው። ሊታመኑበትና ሊመኩበት የሚገባው እንደ አምላክ  
 እግዚአብሔር ብቻ ነውና። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ  
 በጥበባቸውና በዕውቀታቸው በመመካትና በመታመን የእግዚ  
 አብሔርን ሕልውና በመካድ በግሪክ ከተማ ያስቸገሩ

በሰነዱ ፈላጊነት ለቆይታው ክርስቲያኖች ሲጽፍ «የጥበቃችን ጥበብ አጠፋለሁ የአስተዋዮችንም ማስተዋል አጥላለሁ ተብሎ ተጽፎአል።። ጥበባችን የት አለ? ጸፈሰ የት አለ? የዚህች ዓለም መርግሬሰ የት አለ? እግዚአብሔር የዚህችን ዓለም ጥበብ ሞኝነት እንዲሆን አላደረገምን?... ዓለም እግዚአብሔርን በጥበቧ ሰላጣቸው» በማለት አስቀድሞ በነዚህ አላይያሰና በጋላም በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የተነገረውን በመጥቀስ አስተምሮአል። 1ቆሮ.1+19-21። ገዥ ብሎም ደግሞ «እግዚአብሔር ጥበባችን እንዲያሳዩ የዓለምን ሞኝነት ነገር መረጠ፤ ብርቱንም ነገር እንዲያሳዩ እግዚአብሔር የዓለምን ደካማ ነገር መረጠ... ሥጋ የለበሰ ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት እንዳይመካ» ቢል ሰዎች በጥበባቸው በጋላቸውና በብሮ ታታቸው እንዳይታሙና እንዳይመኩ አስተምሯል። 1ቆሮ.1+27-29።

ሰው በሰውነቱና በጥበቡ በቃይሉም የሚመካ ከሆነ የእግዚአብሔርን ሕልውና ይዘነጋል፤ የእርሱም ጋይዳ ይረሳል፤ በመጨረሻም ራሱን አምላኪ ይሆናል። መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም «ይህን ከጥበባችንና ከአስተዋዮች ሠውረህ ለሕፃናት ስለገለጥህላቸው አመለካከትህ» በማለት የተናገረው እግዚአብሔርን ማወቅና ማመን ማምለክም ለዓለማዊው ፍልስፍናና ለገቢረ ኃጢአት በዕውቀት ሕፃናት ለሆኑ ሰዎች እንጂ ዕውቀታቸውን ለሚያመልኩ አስተዋዮች ነን በማለት በሳይንሳዊ ፍልስፍናቸው ለሚመኩ የማይገልጹ መሆኑን እነርሱም እግዚአብሔርን የማያውቁና የማያምኑ መሆናቸውን ለማመልከት ነው። ማቴ.11+25። ስለዚህም እግዚአብሔርን ወደሚያስክድ ትምክህት እንዳንደርስ በዚህ ረቂቅ የትዕዚት ጣዖት ወድቀን አምላካችንን እንዳንክድ «የሚመካ በእግዚአብሔር ይመካ» ያለው የቅዱስ ጳውሎስን ምክር እናስብ። 1ቆሮ.1+31።

ሰዎች አፋቸውን ከፍተው ድምፃቸውን አስምተው «እግዚአብሔር የለም» በማለት አይናገሩ ይሆናል። ነገር ግን ሕይወታቸውና ኑሮአቸው የእግዚአብሔርን ሕልውና ከካዱ ሰዎች ያልተለዩ ከሆነ ከክሐድያኑ በምን ይሻላሉ? በእንደበታቸው «በእንድ እግዚአብሔር እናምናለን» እያሉ

በምግባራቸው እግዚአብሔር የሚወደውን ሥራ የማያደርጉ፤ በኑሮአቸውም ፈሪሃ እግዚአብሔር የሌለ፤ የእግዚአብሔርን ሕልውና የማያስቡ፤ የመሰላቸውን ሁሉ ሲሠሩ እግዚአብሔር የሚያያቸውና በመጨረሻው ቀን ሊፈርድባቸው የሚመጣና ዋጋቸውን የሚከፍላቸው መሆኑን ፈጽሞ የማያስተውሉ ሰዎች ከክሐድያን አምባ የሚመዘገቡ ናቸው እንጂ ሃይማኖት አላቸው እግዚአብሔርንም ያመልካሉ የሚባሉ አይደሉም። የእነዚህን መሰል ሰዎች እምነት የቃላት ወይም የዕውቀት ብቻ እንጂ በምግባር የተገለጠ የክርስትና ሕይወት አይደለም። ኑሮአቸውም ከተግባራዊ የእምነት ሕይወት ጋር ምንም ግንኙነት የለውም።

በውነታቸውን በልቡናቸው ለሚመላለሰው ሥጋዊ ጭላታቸው አስገዝተው በምላሳቸው ብቻ እግዚአብሔርን እንደሚያመልኩ ቢናገሩ፤ በኑሮአቸው እንድም የአምልኮ ሥራ ሲሠሩ ካልታዩና ሃይማኖታቸውን በምግባር ካልገለጡት በእፍ አምነው በልብ የካዱ ናቸውና እግዚአብሔርን ያመልካሉ ሊባሉ አይችሉም። በምግባር ያልተገለጠ እምነት ምውት /የሞተ/ ነው ተብሏልና። እነዚህ ሰዎች በእንደበታቸው ብቻ ስለተናገሩት በሥራም ስላልገለጡት በልቡናቸውም ስለሌለ እምነታቸው ከክሐድያን የተለየ ዋጋና ክብር ሊያገኙ አይችሉም። መዳን የሚገኘው በልብ አምኖ በእንደበት መስከሮ በተግባር ኖሮ ነውና። ያዕ.2+14-26። ማቴ.7+21።

ስለዚህ እኛም በእፍ መስከረን በልብ እምነን ይህንን እምነታችንንም በምግባር ካልገለጥን፤ መልካም እየሠራን እግዚአብሔርን እንደአምላክነቱ ካላመለክን ከሐዲ ከመባልና ከክሕደት የተነሣም ከሚመጣ ፍርድ ልናመልጥ እንችላለን። ራሳችንን እያስመካ በራሳችንም እንድንታመን እየመስረን አምልኮታችን በምግባር የተገለጠ በልቡና የታመነ እንዳይሆን የሚፈትነንን ጠላት ተቋቁመን በዘመናችን ሁሉ «ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልሁ» የሚለውን ትእዛዝ እያስብን ጭኖር አስተዋይነትና ለሰማያዊ ክብር የሚያበቃ መሆኑን ማወቅ ያስፈልጋል።

ሸ/ አጋንንትን ግምልክ

ከአምልኮ ጣዖት መካከል አንዱ አጋንንትን ግምልክ ነው። ቅዱስ መጽሐፍ ከአምልኮተ እግዚአብሔር ውጭ የሆኑትን ሰዎች ሁሉ አሕዛብ ይላቸዋል። እግዚአብሔርን የሚያመልኩ ደግሞ ሕዝብ ይባላሉ። እነዚህ አሕዛብ የተባሉ አረግውያን በተለያዩ ሁኔታ ለአጋንንት አምልኮአቸውን በመፈጸም የሚኖሩ ናቸው። ነቢዩ ቅዱስ ዳዊትም «የአሕዛብ አማልክት ሁሉ አጋንንት ናቸውና» በማለት የተናገረው በአጋንንት የሚያመልኩ በመሆናቸው ነው። መዝ.95+5።

አጋንንትን ግምልክ ማለት በጣዖታት ፊት ማለትም በተጠረበ እንጨትና በሰዘበ ድንጋይ ፊት መንበርከክ ብቻ አይደለም። አጋንንትን ግምልክ በአጋንንትም መታመን በክፉ ሥራ ከሰይጣን ጋር በመተባበር በችግር ጊዜ ከሰይጣን መፍትሔ መሻት የማያውቁትን ለማወቅ ዕውቀት ፍልጋ በኃይል አጋንንት ቅጠል ወደሚበጥሱ ሥር ወደሚምሱ መሄድ፤ ስለአንዳች ጥቅም ሰይጣንንና እርሱ ያደረገባቸውን ተስፋ ማድረግ፤ የሰይጣንን ፈቃድ መፈጸምና የመሳሰሉት ሁሉ አጋንንትን የግምልክ የተለያዩ ገጽታዎች ናቸው።

አንዳንድ ሰዎች ሰይጣን አስመስሎ ስለአደረገላቸው ጊዜያዊ የማታለያ ነገር ውለታ እንደ መከፈል ባለ ሁኔታ ይገዙለታል። አንዳንዶቹ ደግሞ ሰይጣን የሚሹትን ነገር እንዲያደርግላቸው ቃልኪዳን ይገቡለታል። በዚህ መሠረትም በየወንዙ በየመንደሩና በየዛፉ ሥር የደም መሥዋዕት የሚሠውሉት፤ የከበረ ገጸበረከት እንዲሆነው ጊጣቸውንና ሀብታቸውን የሚገብሩለት፤ ልጆቻቸውን ሳይቀር ወስደው የሚያስረክቡትና አምልኮተ አጋንንትን ባሕል ያደረጉ ብዙ ናቸው። ለሀብታቸው በረከት ለሥራቸው ውጤት፤ ለንግዳቸው ትርፋማነት በሰዎች ዘንድ ስለሚኖራቸው ግርማ ሞገስና ፍቅር፤ በባልንጀሮቻቸው ላይ ስለሚኖራቸው የበላይነት፤ ስለብዙ ተመሳሳይ ነገሮች ሲሉ ተስፋቸውን ሁሉ በአጋንንት ላይ አድርገው በቀን ከሰው ጋር በአደባባይ

ምሽት ደግሞ ከአጋንንት ጋር ሲግማሉ የሚያድሩ ብዙ ሰዎች አሉ። አንዳች የሚያገኙ እየመሰላቸው በየጠንቋይ ቤት፤ በየቃልቸው ቤት፤ በየዛፉ ቤት፤ በየጫሌ ጣዩ ቤት ጊዜት ገብተው አካላቸውንም ሀብታቸውንም የሚጨርሱ አእምሮአቸውን የሚያናውቁ እጅግ ብዙ ናቸው። እነዚህ ሁሉ እንግዲህ አምልኮአቸውን ለአጋንንት ሰጥተው የሚኖሩ ናቸው። አምላካቸው ጋኔን ነው፤ ተስፋቸውም በሰይጣን ነው።

በማንኛውም መንገድ ከአጋንንት ጋር ገንኙት ያላቸው ሰዎች ያለጥርጥር የመጀመሪያውን ትእዛዝ ይጥላሉ። በምትሐትና በጥንቆላ የሐሰት ተአምራት እያደረገ ሰዎችን ያላሳት የነበረው የሲሞን መሠሪ ታሪክ በመጽሐፍ ተመዝግቧል። የሐዋ.8+9-25። የሲሞን መሠሪ ቀጥተኛ ገንኙት ከዲያብሎስ ጋር ነበር። በዚህ የጥንቆላ ሥራው በሕዝቡ ዘንድ «እኔ ታላቅ ነኝ» እያለ በኃይል አጋንንት ከመመካቱም በላይ «ከታናናሾቼ እስከ ታላላቆቼ ድረስ ታላቁ የእግዚአብሔር ኃይል ይህ ነው እያሉ ሁሉ ያደምጡት ነበር።»

በሐዋርያት ሥራ ታሪክ የተመዘገበው በጥንቆላ ለጌቶቹ ብዙ ገንዘብ ታስገኝ የነበረችው አገልጋይም እንዲሁም ገንኙት ከአጋንንት ጋር የነበረና በኃይል አጋንንት እየተመራች ትጠነቁል እንደነበር ተመዝግቧል። የሐዋ.16+16/1-18። እነዚህ ታሪኮች የሚያስረዱት አጋንንት ብዙ ምልክትና ድንቅ ለማድረግ የሚችሉ መሆናቸውን ነው። በእነዚህ ጊዜያዊ ምልክቶችም አጋንንት ብዙዎችን ሲያስቁ እንደነበረና በዚህ ዘመንም ጭምር በማሳሳት ላይ መሆናቸውን የሚያስረዱ ናቸው። ይሁን እንጂ እነዚህ አጋንንትና በአጋንንት የሚመሩ ሰዎች የሚያደርጓቸው ምልክቶች ቅዱሳን በኃይል እግዚአብሔር ከሚያደርጓቸው ተአምራት የተለዩ ናቸው። የእግዚአብሔር ሰዎች የሆኑ እውነተኛች ከርስቲያኖችም በሁለቱ መካከል ያለውን ልዩነት ጠንቅቀው ግወት ይኖርባቸዋል። ይህ ጥንቃቄና ዕውቀት ከመሳሳት ይጠብቃቸዋልና።

እንዳንድ ሰዎች ከአጋንንት ጋር በመተባበር በሰይጣን ጋደል እየታዘቡ የሚያስደንቅ ነገር ሊያደርጉ ይችላሉ። ሰይጣን ግን ይህን የሕሰት ተአምር በምንም መንገድ ያለ ጥጋ እያደርግላቸውም፤ ይኸውም ለእግዚአብሔር የሚገባውን እምልኮና ክብር ለእርሱ እንዲሰጡና እንዲያመልኩት ለማድረግ ነው እንጂ ሊጠትግቸው አይደለም። እንደዚህ ዓይነቱ ሰዎችም በሁለት ይከፈላሉ፤ የመጀመሪያዎቹ ግንኙነታቸው ከሊያብሉስ ጋር መሆኑን የሚያውቁ ነገር ግን ከዚህ ግንኙነት በላይ የገኙት ሥጋዊና ምድራዊ ጥቅም ብለው ለአጋንንት የሚገዙ ሲሆኑ፤ ሁለተኛዎቹ ደግሞ በሊያብሉስ የተታላሉ ናቸው። «ሰይጣን ደግሞ ራሱን የብርሃን መልክ አስመስሎ ይለውጣልና» 2ቆሮ.11+14 በዚህ መልክ ሊያታልላቸው ይችላል። ብዙ ቅዱሳንና የዘጉ ባሕታውያንን ባይቀር በዚህ መልክ እያሳየተ በማታለልና ከበላታቸው በማስከብላል ሊጥላቸው ጥክፎል፤ የጣላቸውና ለእርሱ በመገዛት የሕይወት ዘመናቸውን ሁሉ እርሱን በማገልገል ያሳለፉና ጠፍተው የቀሩ ጥቂት አይደሉም።

እንዳንድ የጥሐን ሰዎች እግዚአብሔር ብቻ ከፍጹም ባሕርይ የተነሣ የሚያውቀውን የወደፊትን ነገር ለማወቅ ሲሉ የሊያብሉስ ባሪያዎች ይሆናሉ። የግድታወቀውን ለማወቅ ወደ ሊያብሉስ ግዮትና እርሱን ተስፋ ማድረግ ለእግዚአብሔር ብቻ የሚገባውን እምልኮ ለሰይጣን መስጠት ነው። በመሆኑም ከመጀመሪያው ትእዛዝ ጋር የሚቃረን ሆኖ ይገኛል።

ሊያብሉስ እንደግንኛውም የሰው ዘር ሁሉ ያለፈውን ክስተትና ታሪክ ሊያውቅ ይችላል። የወደፊትን ግድታ ግን በእግዚአብሔር ሥልጣን ብቻ የተያዘ ነው። እርሱ እግዚአብሔር ግድታን ለሰጣቸው ቅዱሳንም ይህ ይቻላል። ከዚህ ሌላ ደግሞ ካለ ታሪክ በመነሣት በመገመትና እርቆ በግሰብ ሰዎች ስለወደፊት የተናገሩት ነገር ምናልባት እውነት ሊሆን ይችላል። ቢሆንም ከባሕርያቸው የተገኘ ዕውቀት ሰይጣን ይቻላል። ቢሆንም ከባሕርያቸው የተገኘ ዕውቀት ሰይጣን ይቻላል። ቢሆንም ከባሕርያቸው የተገኘ ዕውቀት ሰይጣን ይቻላል። ቢሆንም ከባሕርያቸው የተገኘ ዕውቀት ሰይጣን ይቻላል።

የመታገን መናፍሰት እንጠራለን የሚሉትን፤ በካርታ የወደፊት ዕድልን እንናገራለን የሚሉትን፤ በአጠቃላይም የግድታወቀውን የሚያውቁ ከእግዚአብሔር በቀር ሌላ እንዳለ የሚያምኑትን በመጠበቅና በመጠየቅ መጸእዎትን /የሚመጣውን/ ለማወቅ የሚሞክሩ ሁሉ የተሳሳቱና አጋንንትን በማምለክ ራሳቸውን የሚያቃሉ ናቸው።

በእነዚህ ከላይ በተጠቀሱት ሁሉ ያልተጠቀሙ ነገር ግን የሚያምኑባቸው ሁሉ የመጀመሪያውን ትእዛዝ የተላለፉ ናቸው። ምክንያቱም ለእግዚአብሔር የሚገባውን ለሌሎች ጣዖታት ሰጥተዋልና ነው። ክርስቲያኖች ሁሉ ግን በግንኛውም ጊዜና ሁኔታ ለአጋንንት ተገዥ ከመሆን ራሳቸውን ማራት አለባቸው። የእግዚአብሔር ቃልም «እነዚያ አሕዛብ የሚያደርጉትን ርኩሰት ታደርግ ዘንድ አትግር። ወንድ ልጁን ሴት ልጁን በእሳት የሚያሳልፍ፣ ግርተኛም፣ ሞራ ገላ ጭም፣ አስግተኛም፣ መተተኛም፣ በድግምት የሚጠነቁ ልም፣ መናፍሰትንም የሚጠራጠንዳይም፣ መታገን ሳቢያ በአንተ ዘንድ አይገኝ። ይህንንም የሚያደርግ ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት የተጠላ ነው» በማለት እምልኮ ጣዖት በተለይም በአጋንንት በሚመሩ ሰዎች ተስፋ ማድረግ የረከሰ መሆኑን በመንገር ያስጠነቅቀናል። ዘጸ.18+9-14።

መጻሕፍት በሰው ጋደል የሚታመን ሰው ርጉም ነው፤ ይልቁንም ደግሞ በአጋንንት የሚታመንና የሚመካቸው የሚያመልካቸውም ምንኛ የረከሰ ነው? በማለት ይመክራሉ ይገሥላሉ። መታመንና መመካት የሚያስፈልገ ከሆነም መመካት የሚገባው ካለመኖር ወደመኖር እምጥተ ዓለምን በፈጠረና በረቂቅ ጥበብ በሚያስተዳድር ብቻውንም እምላክ በሆነ በልዑል እግዚአብሔር እንጂ በሌሎች መመካትና መታመን ጣዖትን ማምለክ ነው።

የተቀረጸውን ምስል ለአንተ አታድርግ

ይህ ከፍል ከፍ ብለን እንደተመለከትነው ልናመልከው የሚገቡ አንድ እምላክ እግዚአብሔር ብቻ

በላላን እርሱን ከማምለክ በቀር የተቀረጸውን ምስል ግምለክ የማይገባና ከጣዖት አምልኮ የሚቆጠር መሆኑን የሚያስገነዝብ ነው። በባሕርዩ ረቂቅ የሆነ የማይታይ የማይታወቅና የማይጠየቅ ለዘመኑ ጥንትና ፍጻሜ የሌለው ለመንግሥት ሽረት በባሕርዩ ሞት የሌለበት፤ በዓለም በፊት የነበረ ግለሰብ አሳልፎ ለዘላለም የሚኖር ፈጣሪ እግዚአብሔር በላላን የሰው እጅ ለተጠበባቸው ቅርፅ ቅርፅ መጥትና እነርሱን ግምለክ የመጀመሪያውን ትእዛዝ የሚቃረን ነው።

ይሁን እንጂ ይህ ትእዛዝ በየአብያተ ክርስቲያናት የተሣሉትን የቅዱሳን ሥዕሎችና ለእነዚህ የቅዱሳን ሥዕሎች የሚሰጠውንም ክብር የሚቃረን አይደለም። በዚህ ትእዛዝ የተነገረው የተቀረጹ ምስሎችን ግምለክና ለእነርሱ መጥት የማይገባ መሆኑ ነው። «አትሰገድላቸው አታምልካቸውም» በሚለው ሐረግ የተመለከተውም ሊመለክ የሚገባው የአምልኮ ሰገደትም የሚሰገድለት አምላክ አንድ እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ለማረጋገጥ ነው፤ እርሱ ቀደም ብሎ «ከእኔ በቀር ሌሎች አማልክት አይሁኑልህ» ብሏል።

በየአብያተ ክርስቲያናት ተሰታለውም ሆነ ተለገፈው የምንመለከታቸው ሥዕሎች የቅዱሳንን ዜና ሕይወትና መንፈሳዊ ተጋድሎቻቸውን ጭምር በማሰብና በማስታወስ አብነት እንድናደርጋቸው ለማስቻል ነው። ሥዕሎቹን የምንሳለመው በሥዕሎቹ ለተገለጡት ቅዱሳን ፍቅራችንን ለመግለጥና ስለተጋድሎቻቸውም ስለምናከብራቸው ነው እንጂ ስለምናመልካቸው አይደለም። በዚያ በሥዕል ለተገለጠው ቅዱስ፤ ጻድቅ፤ ሰማዕት ወይም መልአክ የሚገባውን ክብር እንድንሰጥ ይጠበቅብናል፤ ቅዱሳኑ እግዚአብሔር የመረጣቸውና ያከበራቸው ናቸውና። ራሳቸውን ለእግዚአብሔር ሰጥተው በእኛ

ልግሎችም ተጠምደው ዘመናቸውን በመንፈሳዊ ተጋድሎ አሳ ልፈዋልና ክብራቸው ምድራዊ ብቻ ሳይሆን ሰማያዊም ጭምር ነው። የምናከብራቸውም እኛ ብቻ ሳንሆን የሰማይ መላእክትም ጭምር ናቸው። መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም «የሚያገለግለንም ቢኖር አብ ያከብረዋል» በማለት የተናገረው ስለሰማያዊው ክብራቸው የሚያስረዳ ነው። ዮሐ.12+26። በዚህም መሠረት ለጸጋ ክብራቸው እንደሚገባ እናከብራቸዋልን እንጂ አናመልካቸውምና ይህ «የተቀረጸውንም ምስል ለእንተ አታድርግ አትሰገድላቸው አታምልካቸውም» የሚለው ሐረግ ገድላቸውንና ቅድስናቸውን፤ ለመዘክር መታሰቢያቸውንም ለማድረግ በየቤተ ክርስቲያኑ የተለጠፉትንና የተሰሉትን ሥዕል ቅዱሳንን የሚመለከት አይደለም። ሥዕልም ቢሆን፤ የተቀረጸ ምስልም ቢሆን በእግዚአብሔር ቦታ ተተክቶ ወይም ተጨማሪ ተደርጎ እንደአምላክ የአምልኮ ሰገደት ሊሰገድለትና ሊመለክ ፈጽሞ የማይገባ መሆኑን ግወቅ ያስፈልጋል። ከዚህ በላይ በሰፊው እንደተብራራው ሁሉ የመጀመሪያውን ትእዛዝ በምናነብበትና በምንሰማበት ጊዜ የዚህን ያህል ጥልቅ ትርጉም እንዳለው በማስተዋል በመኖር ሕጉን በማክበር የሚገኘውን ዋጋ ገንዘብ ለማድረግ እንድንችል እርሱ እግዚአብሔር ኃይል ጽንዕ ይሁንን።